Grote Atlas van de Verenigde Oost-Indische Compagnie
Comprehensive Atlas of the Dutch United East India Company

. . .III Voor-Indië, Perzië, Arabisch Schiereiland: kaarten, plattegronden en topografische tekeningen, 1590-1825 / III India, Persia, Arabian Peninsula: maps, plans and topographical drawings, 1590-1825

. . .De Coromandelkust / The Coromandel Coast [2]

358. . . . [Anoniem / Anonymous, 1617-1634] :
N:o IV. Algemeene Idée, van de nieuwe Vestingwerken van, 't Fort / S:t George, te Madras. [...].
N:o IV. General Impression, of the new Defensive Works of, the Fort /

359. . . . [Anoniem / Anonymous, 1617-1634] :
De fortresse geldria gelegen in Palliacatte / op de custe van Cormandel.
Fort Geldria located at Pulicat / on the Coromandel Coast.

359. . . . [Anoniem / Anonymous, 1620-1640] :
[Plan van Fort Geldria te Pulicat].
[Plan of Fort Geldria at Pulicat].

360. . . . [Johannes Vingboons, ca. / c. 1665] :
De Stadt Pelliacatte.
The Town of Pulicat.

361. . . . [Jan Christiaensz Toorzee, toegeschreven / attributed], 1708 :
Platte Grondt van het fort Geldria / Tot / Palliacatta.
Plan of Fort Geldria / At / Pulicat.

362. . . . [Pierre Brossette, toegeschreven / attributed, 1787-1788] :
Plan de Paliacatte / et de Ses Environs.
Plan van Pulicat / en van Zijn Ommelanden.
Plan of Pulicat / and of Its Environs.

363. . . . [Pierre Brossette, toegeschreven / attributed, 1787-1788] :
Plan / de / Pallacate.
Plan / van / Pulicat.
Plan / of / pulicat.

364. . . . H:C: van der Hoff, [1790-1795] :
Plan; / van; Paliacatte.
Plan; / of; Pulicat.

365. . . . [Michiel Gerritsz Boos, 1666] :
[Kaart van de Coromandelkust ten zuiden van Masulipatnam].
[Chart of the Coromandel Coast to the south of Masulipatnam].

366. . . . [Anoniem / Anonymous, ca. / c. 1672] :
Caerte Van de Voijagie Door Den E: Pieter Smith Opperkoopman / ten dienste der Nederlandse VOC In de Iaren 1671 En 1672 [...].
Map Of the Journey made By The Honourable Pieter Smith Senior Merchant / on behalf of the Dutch East India Company In the Years 1671 And 1672 [...].

367. . . . [Anoniem / Anonymous, 1689] :
[Het Kampement van Johannes Bacherus].
[The Encampment of Johannes Bacherus].

368. . . . [Anoniem, na / Anonymous, after 1742] :
[Plattegrond van een Zuid-Indiase tempel en profiel van een tempelzuil].
[Plan of a South Indian temple and profile of a temple column].

368. . . . [Anoniem, na / Anonymous, after 1742] :
[Afbeelding van de godin Annapurna].
[Depiction of the goddess Annapurna].

369. . . . [Anoniem / Anonymous, ca. / c. 1757] :
[Afbeelding van de hindoe-god Shiva samen met zijn echtgenote Parvati gezeten op zijn rijdier, de stier].
[Depiction of the Hindu god Shiva with his consort Parvati seated on his mount, the bull].

369. . . . [Anoniem, na / Anonymous, after 1742] :
[Afbeelding van reliëfpanelen en decoraties op een tempelzuil].
[Depiction of relief panels and decorations on a temple column].

370. . . . [Anoniem, na / Anonymous, after 1742] :
Pagode de Tchebool / dediée au 1000.me / Lingam.
Tempel van Tchebool / gewijd aan de 1000ste / Lingga.
Temple of Tchebool / dedicated to the 1000th / Lingga.

Deel 2.12 / Part 2.12

371. . . . [Anoniem / Anonymous, ca. / c. 1757] :
[Afbeelding van de dansende hindoe-god Ganesha, met beneden in miniatuur zijn rijdier, de rat].
[Depiction of the dancing Hindu god Ganesha, with his mount, the rat, shown in miniature below].

371. . . . [Anoniem, na / Anonymous, after 1742] :
[Afbeelding van de hindoe-god Shiva en zijn echtgenote Parvati].
[Depiction of the Hindu god Shiva and his consort Parvati].

372. . . . [Anoniem / Anonymous, 1617-1634] :
[Twee compagniesloges aan de Coromandelkust].
[Two Company lodges on the Coromandel Coast].

373. . . . [Anoniem / Anonymous, 1792] :
[Kaart van de noordelijke Coromandelkust tussen Palakollu en Bimlipatnam].
[Map of the northern part of the Coromandel Coast between Palakollu and Bimlipatnam].

374. . . . [Adrianus Canter Visscher, 1742-1744] :
De Stad Masulipat- / nam.
The Town of Masulipat- / nam.

375. . . . [Adrianus Canter Visscher, 1742-1744] :
'T Eijland Dieuw of Diewij.
The Island of Dieuw or Divi.

376-377 [Johannes Vingboons, 1665-1670] :
Pascaart van de Cust Coromandel. / ende Orixa, of anders Tenselij [...].
Chart of the Coromandel Coast. / and Orissa, or else Tenselij [...].

378-379 [Anoniem / Anonymous, ca. / c. 1690] :
[Kaart van de noordelijke Coromandelkust].
[Chart of the northern part of the Coromandel Coast].

380. . . . [Anoniem / Anonymous, ca. / c. 1690] :
[Kaart van de noordelijke Coromandelkust].
[Chart of the northern part of the Coromandel Coast].

381. . . . C: P:r Keller, 1756 :
Plaan van het dorp Bimelepatnam en 'SE Comp:s loge.
Plan of the village Bimlipatnam and the Honourable Company's lodge.

382. . . . C: P: Keller, [1756] :
'T Geprojecteerde Fort te Bimilipatnam.
The Projected Fort at Bimlipatnam.

VI Voor-Indië, Perzië, Arabisch Schiereiland / India, Persia, Arabian Peninsula

nationaal archief
Universiteit Utrecht Faculteit Geowetenschappen
KNAG

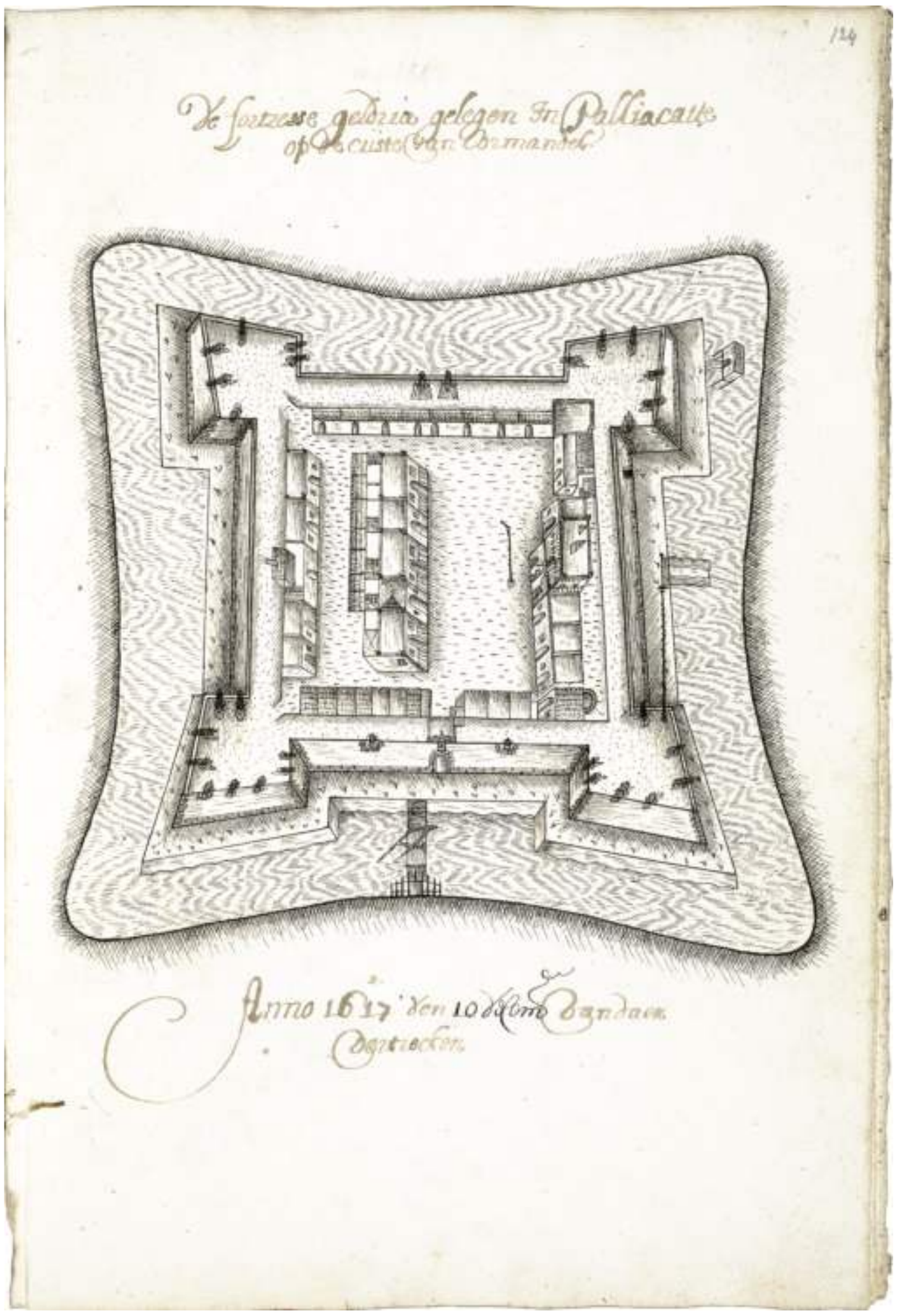

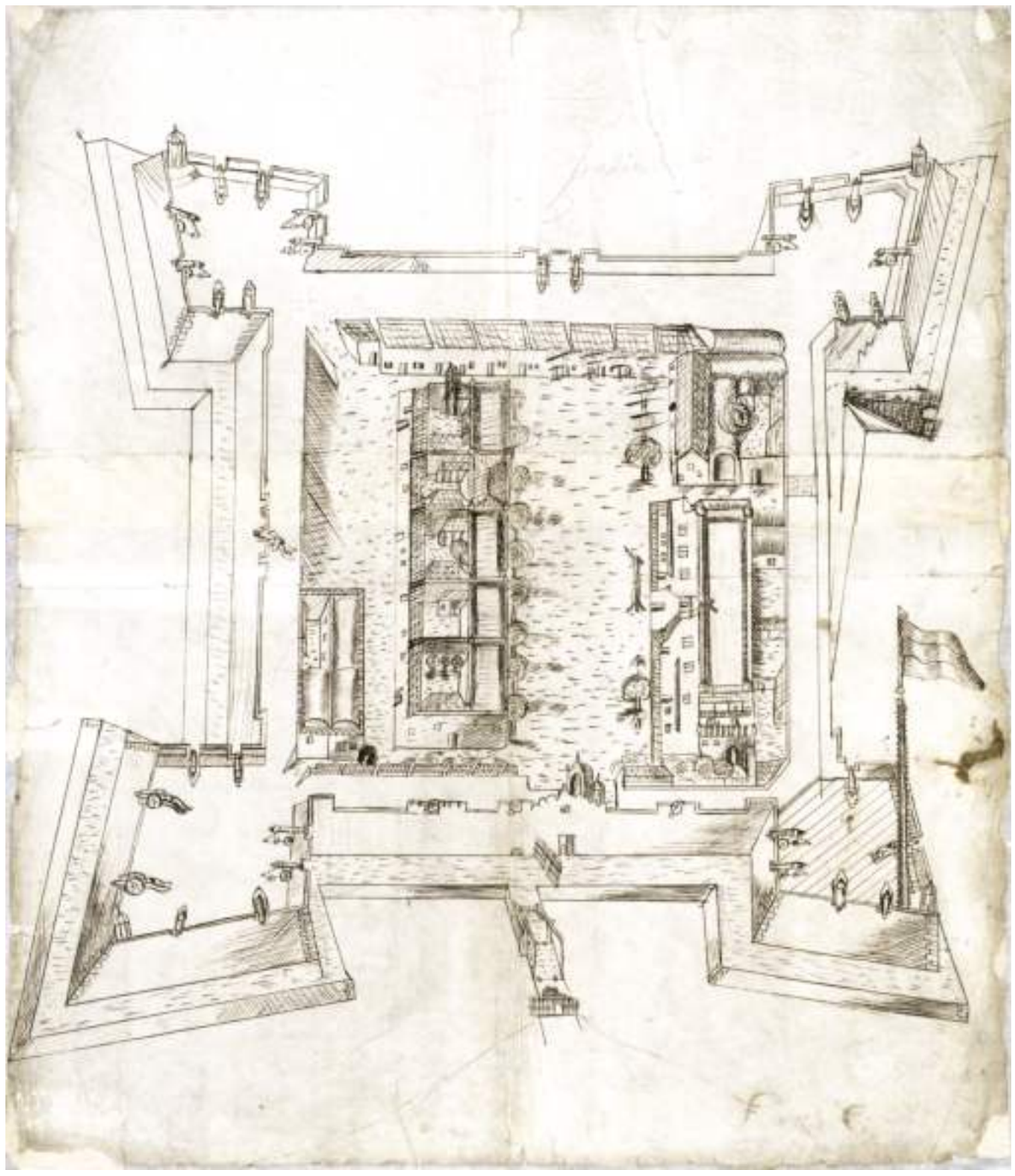

(Deel/Vol. I: *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam*, I-25i).

blad 359 links / sheet 359 left:

Universiteitsbibliotheek Leiden, Biblioteca Publica Latina 952 fol. 124.

[Anoniem, 1617-1634] :
[Anonymous, 1617-1634] :

De fortresse geldria gelegen in Palliacatte / op de custe van Cormandel.

Fort Geldria located at Pulicat / on the Coromandel Coast.

Tekening met pen in inkt op papier, 29,5 x 19,5 cm.
Pen drawing in ink on paper, 29.5 x 19.5 cm.

Verklaringen: [onder] een aantekening :
Explanations: [below] a note :

Anno 1617 den 10 decem:r van daer vertrocken.

Pulicat (Paliacatta). Hoewel de vroegste contacten met Coromandel in 1605 gelegd werden met het verder noordelijk gelegen Masulipatnam, kwam het eerste fort van de VOC aan deze kust in Pulicat, een plaatsje ca. 40 kilometer ten noorden van Madras en indertijd bij de Europeanen bekend als Paliacatta. Na wat strubbelingen verkreeg de Compagnie in 1610 van de vorst van Vijayanagara in Vellore het recht zich hier te vestigen en in 1612, na een Portugese aanval waarbij de loge geheel werd verwoest, volgde de toestemming ter plaatse een versterking te bouwen. Dit fort op een trapeziumvormig grondplan met vier hoekbastions werd in 1616 voltooid en kreeg de naam Geldria of Gelria, naar de provincie van herkomst van de directeur Wemmer van Berchem (1612-1615). Het diende tot 1690 als zetel van het VOC-bestuur in Coromandel. Aanvankelijk moest in Pulicat nog de aanwezigheid van de Engelsen geduld worden, maar vanaf het midden van de jaren twintig van de zeventiende eeuw tot het eind van de compagniestijd handelden de Nederlanders er als enige Europese natie. De relatieve rust, in vergelijking met Masulipatnam, en de geleidelijke uitbreiding van de jurisdictie over de omliggende dorpen en landerijen (waaronder meerdere weversdorpen) maakten Pulicat een logische keuze om als hoofdvestiging te dienen. Toch kleefden er ook nadelen aan deze plaats, vooral voor de scheepvaart. Het fort kon niet rechtstreeks over water bereikt worden en de schepen moesten daarom voor de kust worden geladen en gelost, een tijdrovende en soms riskante aangelegenheid. De rede bood geen enkele bescherming, waardoor het handelspatroon volledig werd bepaald door de moessons. In 1690 werd de hoofdvestiging verplaatst naar het zuidelijker gelegen Nagappattinam. Hierna was het enige tijd onduidelijk of de Compagnie Fort Geldria zou aanhouden, maar vanwege de vrees dat de wevers, schilders en ambachtslieden in het belangrijke productiegebied van katoenen stoffen in het achterland zonder Nederlandse militaire aanwezigheid naar de Europese concurrenten zouden overlopen, besloot de Hoge Regering uiteindelijk toch tot handhaving van de sterkte, zij het met een verminderde bezetting. Niettemin nam het commerciële belang van het kantoor gedurende de achttiende eeuw geleidelijk aan af. In 1785 werd Pulicat onverwacht opnieuw hoofdvestiging aan de Coromandelkust, toen de Britten Nagappattinam na de Vierde Engelse Oorlog niet meer wilden afstaan. Zoals de overige compagniesbezittingen in Coromandel ging de plaats in 1795 op grond van de volmacht van stadhouder Willem V zonder verzet over in Britse handen. Fort Geldria, hoezeer verouderd en vervallen intussen ook, werd in 1805 door de Britten opgeblazen, als voorzorgsmaatregel voor het geval de plaats later teruggegeven zou worden. In 1818 kwam Pulicat inderdaad weer onder Nederlands gezag, waarna per 1 maart 1825 op basis van het Tractaat van Londen de definitieve overdracht aan Groot-Brittannië plaatsvond.

De afbeeldingen op blad 359 zijn beide vroege tekeningen in opstand van Fort Geldria. De linker is afkomstig uit het journaal van de diverse reizen van Pieter van den Broecke in compagniesdienst gedurende de twintig jaar voor zijn pensionering in 1634, dat zich nu bevindt in de collectie van de Biblioteca Publica Latina in de Universiteitsbibliotheek Leiden. Nadat hij als commandeur over twee schepen in 1617 nabij Surat strandde, besloot Van den Broecke bij gebrek aan andere opties tot zijn befaamde doorsteek van de Deccan. Hij arriveerde op 3 januari 1618 te Pulicat, wat de opmerking in het onderschrift van de tekening enigszins problematisch maakt. Het kan in deze vorm niet verwijzen naar Van den Broecke zelf, aangezien hij en een deel van zijn bemanning op de genoemde 10de december 1617 nog onderweg waren; waarschijnlijk gaat het dan ook om een onjuiste datering achteraf.

Pulicat (Paliacatta). Although the earliest contacts with Coromandel were laid in 1605 with the more northerly Masulipatnam, the VOC's first fort on this coast was at Pulicat, a small town about 40 kilometres to the north of Madras and at that time known to the Europeans as Paliacatta. After some wrangling in 1610 the Company received from the king of Vijayanagara in Vellore the right to settle here, and in 1612, following a Portuguese attack in which the lodge was totally destroyed, permission was granted to build a fortification. This fort on a trapezoidal ground-plan with four corner bastions was completed in 1616 and was given the name *Geldria* or *Gelria*, after the province in the Netherlands from which the director, Wemmer van Berchem (1612-1615), originated. Up to 1690 it served as the seat of the VOC administration in Coromandel. Initially they had to put up with the presence of the English in Pulicat, but from the middle of the 1620s until the end of the Company era the Dutch traded there as the sole European nation. The relative peace in comparison with Masulipatnam, and the gradual expansion of the jurisdiction over the surrounding villages and estates (including several weavers' villages) made Pulicat a logical choice to serve as a headquarters. Even so, there were also some disadvantages attaching to this place, especially for shipping. The fort could not be reached directly by water and so ships had to be loaded and unloaded off the coast, a time-consuming and sometimes risky business. The roadstead offered no protection whatsoever, so that the pattern of trade was completely determined by the monsoons. In 1690 the main settlement was moved to the more southerly Nagappattinam. Then for some time it was unclear whether the Company would keep Fort Geldria, but out of fear that the weavers, painters and craftsmen in the important cotton cloth producing area in the hinterland would desert to the European competitors without a Dutch military presence, the High Government finally decided to maintain the fort, albeit with a reduced garrison. Nevertheless the commercial significance of the office slowly declined during the eighteenth century. In 1785 Pulicat unexpectedly once more became the main settlement on the Coromandel Coast, when the British refused to give up Nagappattinam after the Fourth Anglo-Dutch War. Just as the remaining Company possessions in Coromandel, in 1795 the town passed into British hands without resistance on the basis of the warrant of Stadtholder Willem V. Fort Geldria, no matter how obsolete and dilapidated it had meanwhile become, was blown up by the British in 1805 as a precautionary measure in case the place later had to be given back. In 1818 Pulicat did indeed come under Dutch rule again, after which on 1 March 1825 it was finally handed over to Great Britain on the basis of the Treaty of London.

The depictions on sheet 359 are both early drawings in profile of Fort Geldria. The left-hand one is taken from the journal of the various journeys of Pieter van den Broecke in Company service in the twenty years before he retired in 1634, and is now to be found in the collection of the *Biblioteca Publica Latina* in the Leiden University Library. After he ran aground near Surat as commander of two ships in 1617, for want of other options Van den Broecke decided on his famous crossing of the Deccan. He arrived in Pulicat on 3 January 1618, which makes the note in the caption of the drawing somewhat problematical. In this form it cannot refer to Van den Broecke himself, seeing that he and a part of his crew on the date mentioned, 10 December 1617, were still on their way; so probably it is an incorrect dating in retrospect.

blad 359 rechts / sheet 359 right:

Nationaal Archief, 4.AANW 1418.

[Anoniem, 1620-1640] :
[Anonymous, 1620-1640] :

[Plan van Fort Geldria te Pulicat].

[Plan of Fort Geldria at Pulicat].

Tekening met pen in inkt op papier, 52 x 44,5 cm.
Pen drawing in ink on paper, 52 x 44.5 cm.

De anonieme tekening in opstand van Fort Geldria op blad 359 toont iets meer detail dan de afbeelding in het reisjournaal van Pieter van den Broecke en is mogelijk van wat latere datum. Over de herkomst en de aanleiding voor de vervaardiging is niets bekend. Voor Geldria werd een indertijd kenmerkend type grondplan voor forten gebruikt: een vierhoek, in dit geval een trapezium, met vier hoekbastions. Tijdgenoten bestempelden de omvang van het fort ondanks de vrij royale buitenmaten van ca. 165 x 140 meter vaak als 'bekrompen', vanwege het grote aantal instanties dat binnen de ommuring moest worden gehuisvest. Men vond hier de gouverneurswoning, de kerk, de munt, pakhuizen, diverse kantoren en werkplaatsen, woningen voor de overige hogere compagniesdienaren en onderkomens voor het garnizoen. Tegen de tijd dat het bestuur naar Nagappattinam trok, was er binnen het fort bijna geen vrij stukje meer te vinden, zoals ook goed zichtbaar is op de plattegrond door of naar Jan Christiaensz Toorzee uit 1708 op blad 361.

The anonymous elevation drawing of Fort Geldria on sheet 359 shows a little more detail than the depiction in the travel journal of Pieter van den Broecke and is possibly of somewhat later date. Nothing is known about the origin or reason for making it. A type of ground-plan typical of the time was used for Geldria, namely a four-sided construction, in this case a trapezium, with four corner bastions. Despite its quite generous outside dimensions of about 165 x 140 metres, contemporaries often characterized the fort as 'cramped', because of the large number of agencies that had to be accommodated inside the walls. These included the governor's residence, the church, the mint, warehouses, various offices and workshops, housing for the other high Company servants and quarters for the garrison. By the time the administration moved to Nagappattinam, there was almost no more empty space to be found, as is quite plain on the plan by or after Jan Christiaensz Toorzee from 1708 on sheet 361.

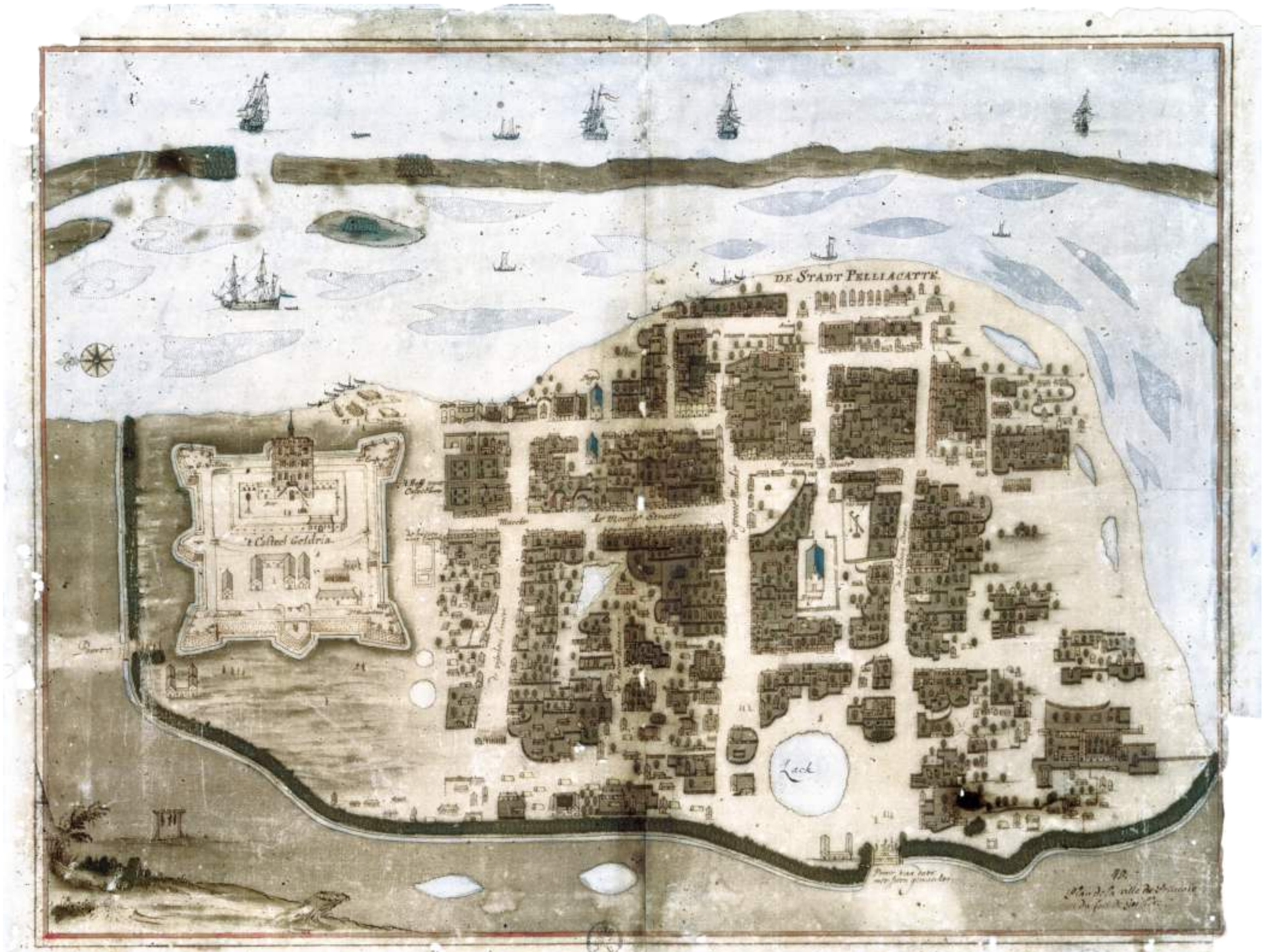

blad / sheet 360:

Biblioteca Medicea Laurenziana, Carte di Castello 11.

[Johannes Vingboons, ca. / c. 1665] :

De Stadt Pelliacatte.

The Town of Pulicat.

Schaal: niet aangegeven.
Scale: not indicated.

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 55,5 x 71,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 55.5 x 71.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is links.
Orientation: north is left.

De prachtige illustratie van Pulicat en Fort Geldria van Johannes Vingboons op blad 360, in 1667 besteld voor prins Cosime de Medici en nu in het bezit van de Biblioteca Medicea Laurenziana te Florence, geeft een topografisch vrij nauwkeurig beeld van de stad in haar hoogtijdagen als hoofdzetel van de Compagnie aan de Coromandelkust. De kaart in vogelvluchtperspectief is vooral uniek vanwege de nauwkeurige weergave van de woonstad ten zuiden van het fort, compleet met aanduiding van de straatnamen en belangrijke objecten als de stadspoorten, enkele tempels, de kleine scheepswerf, het tolhuis en de marktplaats. Helemaal correct is de afbeelding echter niet, zoals een blik op het fort leert. Vingboons heeft het getekend met de vier bekende hoekbastions, maar op een vierkant in plaats van trapeziumvormig plan en onder toevoeging van kleinere bastions halverwege de courtines aan de noordelijke, oostelijke en westelijke zijden. Voor zover bekend is het grondplan van Geldria met de vier hoekbastions gedurende de gehele Nederlandse periode nooit wezenlijk gewijzigd. Het is onbekend naar welk voorbeeld Vingboons heeft gewerkt, maar nog bijna twintig jaar later werd dezelfde afbeelding gebruikt in Johan Nieuhofs *Zee- en Lant-Reise door verscheide Gewesten van Oostindien* (1682), inclusief de kleinere bastions aan het fort. In de tekst houdt Nieuhof het echter ook op vier bolwerken. Van Fort Geldria en Pulicat zijn uit Vingboons' werk geen andere tekeningen of plattegronden bekend.

The splendid illustration of Pulicat and Fort Geldria by Johannes Vingboons on sheet 360, ordered by Prince Cosime de Medici in 1667 and now held by the *Biblioteca Medicea Laurenziana* in Florence, gives a topographically fairly accurate picture of the town in its heyday as main seat of the Company on the Coromandel Coast. The map in bird's-eye perspective is unique in particular because of the accurate depiction of the residential area to the south of the fort, complete with an indication of the street names and such important objects as the town gates, several temples, the small shipyard, the toll-house and the market square. However, the depiction is not entirely correct, as a glance at the fort tells us. Vingboons has drawn it with the four familiar corner bastions, but to a square instead of a trapezium-shaped plan, and with the addition of smaller bastions halfway along the curtain walls on the northern, eastern and western sides. As far as is known, throughout the Dutch period the ground-plan of Geldria with the four corner-bastions was never essentially altered. It is not known which model Vingboons was working from, but almost twenty years later the same depiction was still used in Johan Nieuhof's *Zee- en Lant-Reise door verscheide Gewesten van Oostindien* (1682), including the smaller bastions on the fort. In the text, however, Nieuhof restricts himself to four bulwarks. No other drawings or plans of Fort Geldria and Pulicat are known from Vingboons's work.

blad / sheet 361:

Nationaal Archief, 4.VEL 1090.

Palliacatta den 6 Junij A:o 1708, [Jan Christiaensz Toorzee, toegeschreven] :
Pulicat the 6th of June A:o 1708, [Jan Christiaensz Toorzee, attributed] :

Platte Grondt van het fort Geldria / Tot / Palliacatta.

Plan of Fort Geldria / At / Pulicat.

Schaalstok van 100 rijnl:s voeten = [ca. 1 : 405]
[profiel] 60 rijnl:s voeten = [ca. 1 : 200].
Scale-bar of *100 rijnl:s voeten* = [approximately 1 : 405]
[profile] *60 rijnl:s voeten* = [approximately 1 : 200].

1 kaart + 1 profiel : ms op papier, gekleurd, 62,5 x 81 cm.
1 map + 1 profile : ms on paper, coloured, 62.5 x 81 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

Verklaringen: [links] een beschrijving en een legenda bij de letters A t/m Z, a t/m k en de nummers 1 t/m 42 :
Explanations: [left] a description and a key to the letters A to Z, a to k and the numbers 1 to 42 :

De vier bolwercken Zijn met Haar namen beschreeven en Genommert Als volght.

Graav Maurits.
5 p:s ijser Canon Als
1 a 12 lb bals
1 [a] 10.
1 [a] 8.
2 [a] 6.

Graav Willem.
4 p:s ijser Canon
2 a 18 lb bals
2 [a] 8

Graav Hendrick.
4 p:s ijser Canon
2 a 10 lb bals
2 [a] 8.
1 ijsere 5 lb beoosten de poort.

Graav Ernest.
6 p:s ijser Canon
1 a 10 lb bals
1 [a] 6.
4 [a] 8.

De binnen en buijten schoejingh van de Graght staan Geteeckent Als Volght.
De swarte Cijffers verbeelden de plaatsen daar de Mueren Gescheurt zijn.
De roode Cijffers hoe veel de Mueren Aan rijnlandsche duijmen Geborsten off uijtgeweecken zijn alles duijdelijcker bij 't rapport te vinden.
T.V.W.X. wijte en lenghte van het Canaal nuw wederom Gevult.
Y.Z. Hermaackte riool om Het Water in de Graght te losen off behouwden.

Aanwijsingh van de inwendige Gebouwen.

A. Logiment voor 't opperhoofft daar van.
N:o 1. Twee Traappen.
2. Bordes.
3. Gebedt zaal.
4. Een Groote Camer.
5. Een Kleender D:o off comtoir.
6. Gallerij daar onder een packhuijs off kelder.
7. 'T Secreet.
6½. Twee kleijne Vertreckjes.
8. Lange Gallerij op de Wal Gangh.
9. Een Kamertje daaronder nogh een Verdiepingh.
10. Twee Kleijne Kamertjes.
11. De Keuken.
12. Slaven Kamertje.
13. Een ruijm Vertreck onder een plat.
14. Een Gebouw Van 2 Verdiepinge met een panne dack.
15. Een Verdiepingh onder een plat.
16. Boven een panne Affdack en Onder nogh een Vertreck.
17. Twee verdiepinge met een plat overtoge.
18. Een Affdack.
19. Een Opkamertje en Onder een portaal.
20. Boven secretarij en Onder plaats voor Siecken.
21. Open plaats om branhouwt te leggen.
a.b.c.d.e. Zijn 5 Gesepareerde packhuijsen onder Het Grootste Gebouw, Zijnde boven l. off N. 5 nogh een Kamertje met een Kleijne Houwte Gallerij de Hooghte bij de profil Aangeweesen.
B. Woningh voor de tweede persoon. [B t/m E] alle 4 van twee verdiepinge de 2 eerste met platten d'andre met pannen gedeckt.
C. D:o voor de Vaandrigh.
D. Kranckbesoeckers woningh.
E. Packhuijsmeesters d:o.

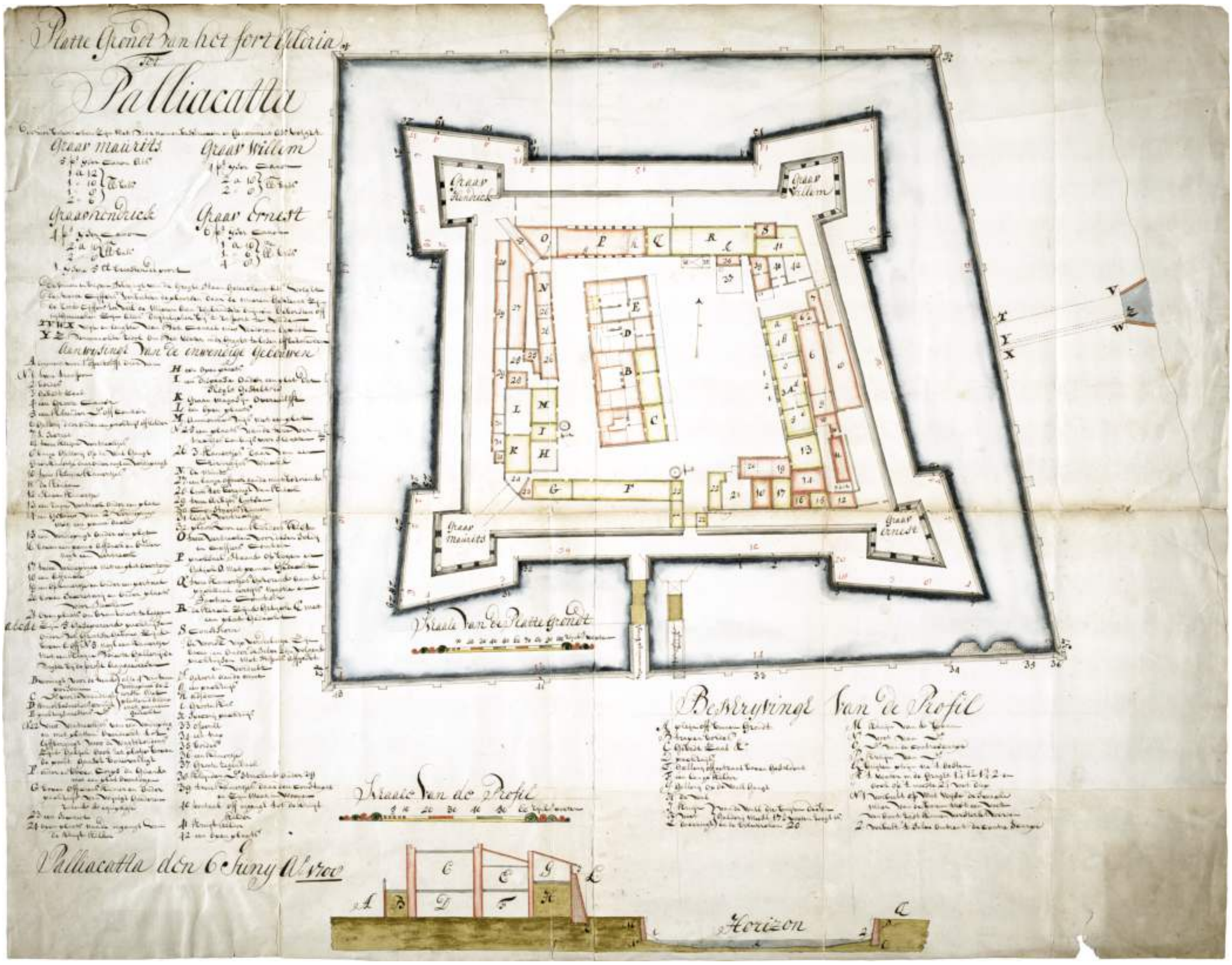

N. 22. Vier Vertreckjes van een Verdieping en met platten Overdeckt tot lijffbergingh voor de Waghthouders Zijnde Gelijck Oock het platje boven de poort Gansch bouwvalligh.
F. Onder en boven Corps du Guarde met een plat Overtogen.
G. Boven Officiers Kamer en Onder packhuijs van Wijnigh Goederen rakende de equipagie.
23. Een Secreet.
24. Open plaats naa de ingangh van de Kruijt Kelder.
H. Een Open plaats.
I. Een dispensie Onder een plat dat sleght Gestelt is.
K. Graan magasijn overwulfft.
L. Een Open plaats.
M. Ammonitie Huijs met een plat.
N:o 25. Een plaats van de twee Vertreckjes combuijs voor soldaaten.
26. 3 Kamertjes daar van een Chirurgijns Winck[e]l.
N. De Munt.
27. Een lange affdack aan de munt behorende.
28. Loots tot bergingh van Kalck.
29. Twee Arbijts lootsen.
30. Constapels Kamer.
31. Ledigh Vertreckje.
32. Plaats voor een Kardoes Kist.
O. Twee Vertrecken Voor desen Soldij en Cassiers Comtoir.
P. Packsaal staande op bogen en gelijck O. met pannen Gedeckt.
Q. Twee Kamertjes Gehorende aan de packzaal eertijts Negotie en Factuer Comtoir.
R. De Kerck. Zijnde Gelijck Q. met een plat Gedeckt.
S. Consistorie.
De voorsz: vijv verdeelinge Zijn boven, en Onder de selve Zijn volgende packhuijsen met stippels Affgeset en Verdeelt.
f. Gehoort aan de munt.
g. Een packhuijs.
h. Adidem.
i. Groote Kas.
k. Specerij packhuijs.
33. Opperill.
34. Een trap.
35. Bordes.
36. Een Kamertje.
37. Groote regenback.
38. Kleijnder D:o streckende Onder 39.
39. Twee Kamertjes daar den constapel en zijn maat in Woonen.
40. Portaal off ingangh tot de kruijt kelder.
41. Kruijt kelder.
42. Een Open plaats.

[rechts] een legenda bij de letters *A* t/m *R* en de cijfers 1 t/m 2 :
[right] a key to the letters *A* to *R* and the numbers 1 to 2 :

Beschrijvingh van de Profil.

A. Pleijn off binnen Grondt.
B. Trap en bordes.
C. Gebedt Zaal &:a.
D. Packhuijs.
E. Gallerij off eetzaal boven Gesoldert.
F. Een lange Kelder.
G. Gallerij op de Wall Gangh.
H. De Wal.
J. Kruijn [J t/m L] van de Wall die buijten desen Galderij meest 17½ voeten hoogh is, en de bolwercken 20.
K. Voet.
L. Doceringh.
M. Kruijn van de barm.
N. Voet van D:o.
O. D:o van de contrescarpe.
P. Kruijn van D:o.
Q. Buijten pleijn na 't Oosten
R. T' Water in de Graght 1¼, 1½, 1¾, 2 en oock op 't meeste 2¼ voet diep.
N. 1 Verbeelt op Wat Wijse de Swacke muer Van de barm met een Voet van Aart hadt konnen Versterkt Werden.
2. Verbeelt 't selve Omtrent de contre Scarpe.

Uit kostenoverwegingen werd er na de verplaatsing van de hoofdzetel van het gouvernement Coromandel naar Nagappattinam vanaf 1690 flink bespaard op het onderhoud van Fort Geldria, met als gevolg dat er tegen 1705 in de muren en bastions door verzakking flinke scheuren waren ontstaan. Een duidelijk besluit over de wijze waarop de Compagnie de handel te Pulicat wilde voortzetten bleef echter uit. Van Reede tot Drakenstein had eerder het voorstel aangedragen om de versterking geheel af te breken en er enkel een loge aan te houden, maar de Hoge Regering beargumenteerde dat het ontbreken van militaire aanwezigheid ertoe kon leiden dat de plaatselijke wevers en schilders door de Engelsen werden verleid zich in het nabijgelegen Madras te vestigen. Uiteindelijk werd in 1707 akkoord gegeven voor een inspectie van de gescheurde muren en algehele staat van Geldria door de ingenieur en eerste landmeter in Colombo, Jan Christiaensz Toorzee. De plattegrond van Geldria op blad 361 kan door de datering, de annotatie en verwijzing naar een bijgaand rapport aan hem worden toegeschreven, ook al ontbreekt een signatuur en lijkt het handschrift wat af te wijken van dat in zijn vroegere kaarten (zie Deel IV: *Ceylon*). Mogelijk gaat het hier om een kopie. Naast de aanduiding van de scheuren in de muren en bastions geeft de kaart het vernieuwde 'riool' aan (Y-Z), een ondergrondse toevoer waarmee de gracht om fort Geldria voorzien kon worden van water uit de naastgelegen lagune. Ingetekend zijn verder de waterputten die onder gouverneur Anthonie Paviljoen (1665-1676) waren aangelegd om de geheel ontoereikende watervoorziening voor de bewoners van het fort te verbeteren. Het mocht niet veel baten; bij lange droogte moest ook nadien het drinkwater van buiten het fort gehaald worden. De geprojecteerde nieuwe brug naar de hoofdpoort tussen de bastions Graaf Maurits en Graaf Ernst kwam in 1721 gereed; de kosten van deze relatief kleine verbetering bedroegen ruim 9700 gulden.

After the main seat of the government of Coromandel was transferred to Nagappattinam, from 1690 brisk savings were made on the expediture for the maintenance of Fort Geldria, to the effect that by 1705 large cracks had appeared in the walls and bastions due to subsidence. However, a clear decision on how the Company wished to pursue the trade at Pulicat continued to be lacking. Van Reede tot Drakenstein had earlier put forward the proposal to demolish the fort completely and just keep the lodge, but the High Government argued that the lack of a military presence could lead to the local weavers and painters being tempted by the English to settle in nearby Madras. Ultimately in 1707 agreement was given for an inspection of the cracked walls and general condition of Geldria by the engineer and first surveyor in Colombo, Jan Christiaensz Toorzee. The plan of Geldria on sheet 361 can be attributed to him by the dating, the annotation and the reference to an accompanying report, even though a signature is missing and the handwriting seems to deviate from that in his earlier maps (see Volume IV: *Ceylon*). Possibly we are looking at a copy here. As well as indicating the cracks in the walls and bastions, the map shows the renovated *riool* (sewer, drain, Y-Z), in this case an underground channel or culvert with which the moat around Fort Geldria could be supplied with water from the adjacent lagoon. Further he has drawn the wells that were constructed under Governor Anthonie Paviljoen (1665-1676) in order to improve the poor water supply for the inhabitants. It did not make much difference; even after that drinking water had to be fetched from outside the fort during long dry periods. The projected new bridge to the main gate between the Graaf Maurits and Graaf Ernst bastions was finished in 1721; the cost of this relatively small improvement was more than 9700 guilders.

Plan de Paliacatte

et de Ses Environs

A Grimany Rivière
B B C Paliacatte
B C Rivière du Nord
C Pulicat
D Cayeran
E Grand Etang
F Petit marais Etang
G Marais
H Désert
I Cimetiere Hollo
K Retranchement tiré du Calcique Pierre
L Aiguade ou Magasin couvert Pierre
M M Maisons détruites
N Retranchement
O Rade
P Bouche de la Riviere
Q Terre sablonneuse découverte dans basse mer de Janvier

E F

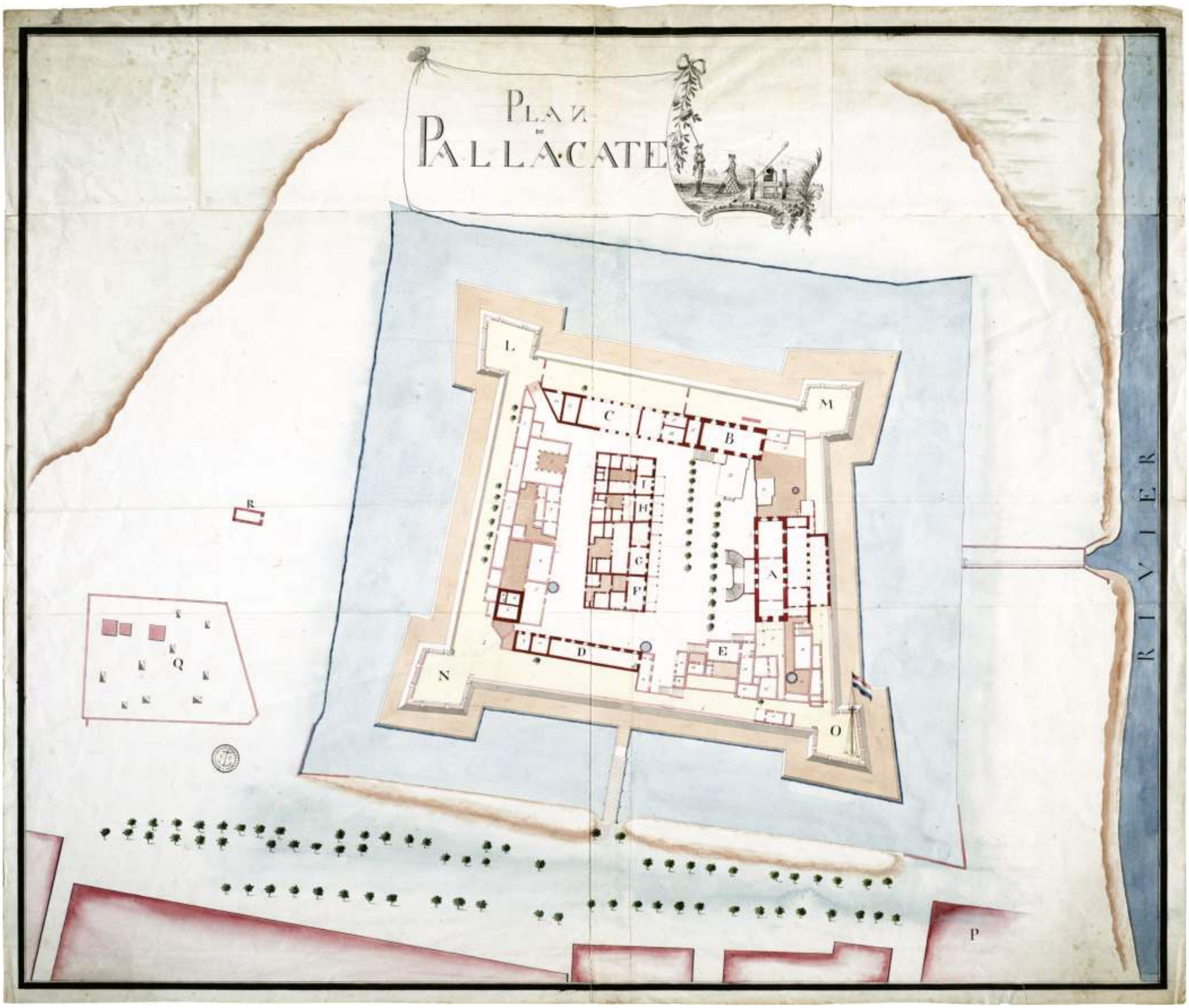

blad / sheet 362:

Nationaal Archief, 4.VEL 1091.

[Pierre Brossette, toegeschreven, 1787-1788] :
[Pierre Brossette, attributed, 1787-1788] :

Plan de Paliacatte / et de Ses Environs.

Plan van Pulicat / en van Zijn Ommelanden.

Plan of Pulicat / and of Its Environs.

Schaalstok van *400* [*toises*]= [ca. 1 : 9.850].
Scale-bar of *400* [*toises*] = [approximately 1 : 9,850].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 75 x 49,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 75 x 49.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

Verklaringen: [linksboven] een legenda bij de letters A t/m P, nummer 2 :
Explanations: [upper left] a key to the letters A to P, number 2 :

A. Aremonij Aldée.
BC. Paliacatte.
B. Aldée du Nabab.
C. Forteresse.
D. Coupan.
E. Sariapa Etang.
F. Tongue moutan Etang.
G. Mosquée.
H. Douane.
I. Carmonel Aldée.
K. Autembourg bras du Calingui Revierée.
L. Arni bras de Nagla pourom Reviere.
MN. Pècheurs aldées.
O. Mouillage.
P. Bouche de la Reviere.
2. Terres basses Couvertes d'eaux trois mois de l'annee.

De beide kaarten van Pulicat en Geldria op de bladen 362-363 dateren vrijwel zeker van na 1785, toen deze vestiging na de weigering van de Britten om Nagappattinam na de Vierde Engelse Oorlog terug te geven onverwacht weer de hoofdplaats van de Compagnie aan de Coromandelkust werd. Uit de tussenliggende jaren sinds Toorzees plan van 1708 op het voorgaande blad is tegenwoordig geen enkele kaart, plattegrond of topografische afbeelding in manuscriptvorm meer bekend van Pulicat, een aanwijzing hoezeer de plaats in de verdere achttiende eeuw aan betekenis had verloren. Het betreft hier twee situatiekaarten van dezelfde hand, links een overzicht van de stad en omgeving op middelgrote schaal en rechts een plattegrond van alleen het fort in het groot, die beide zijn voorzien van aardige versieringen in de vorm van tekeningen van militairen in compagniesdienst. Als meest waarschijnlijke maker, mede vanwege de Franstalige legenda bij de overzichtskaart, komt de toentertijd in Ceylon gestationeerde militair ingenieur Pierre Brossette in aanmerking (ook: Brochette, zie zijn ambitieuze projectplan voor het Kasteel te Colombo op blad 82 in Deel IV: *Ceylon*), die het fort in 1787 inspecteerde. Bij zijn bewaard gebleven rapportage over de staat van Geldria behoorde oorspronkelijk onder meer een 'van Cormandel ontfangen plan van 't casteel te Paleacatte'; het geheel werd in juli 1788 door de Hoge Regering naar de Republiek gezonden. Vermoedelijk gaat het bij de plattegrond op blad 363 om deze kaart of om een kopie daarvan, die jammer genoeg echter niet is voorzien van een legenda.

The two maps of Pulicat and Geldria on sheets 362-363 date almost certainly from after 1785, when following the British refusal to return Nagappattinam after the Fourth Anglo-Dutch War it unexpectedly again became the head office of the Company on the Coromandel Coast. From the intervening years since Toorzee's plan of 1708 on the preceding sheet at present not a single map, plan or topographical depiction of Pulicat is known to have survived, an indication of how much the place had declined in importance in the rest of the eighteenth century. We have here two situation maps from the same hand, on the left an overview of the town and surroundings to a medium scale, and on the right a plan of only the fort on a larger format, both of which are provided with pleasant decorations in the form of drawings of soldiers in Company service. As most likely maker, also because of the French-language legend with the general map, we can consider the military engineer Pierre Brossette (also Brochette, see his ambitious project-plan for the Castle at Colombo on sheet 82 in Volume IV: *Ceylon*), who was at that time stationed in Ceylon and who inspected the fort in 1787. Originally a 'plan of the castle at Paleacatte received from Coromandel' was included with his extant report on the condition of Geldria, which in its entirety the High Government sent to the Republic in July 1788. Presumably the plan on sheet 363 is this map or a copy of it, which unfortunately is not provided with a legend.

blad / sheet 363:

Nationaal Archief, 4.VEL 1092.

[Pierre Brossette, toegeschreven, 1787-1788] :
[Pierre Brossette, attributed, 1787-1788] :

Plan / de / Pallacate.

Plan / van / Pulicat.

Plan / of / pulicat.

Schaal: niet aangegeven.
Scale: not indicated.

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 83,5 x 99,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 83.5 x 99.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

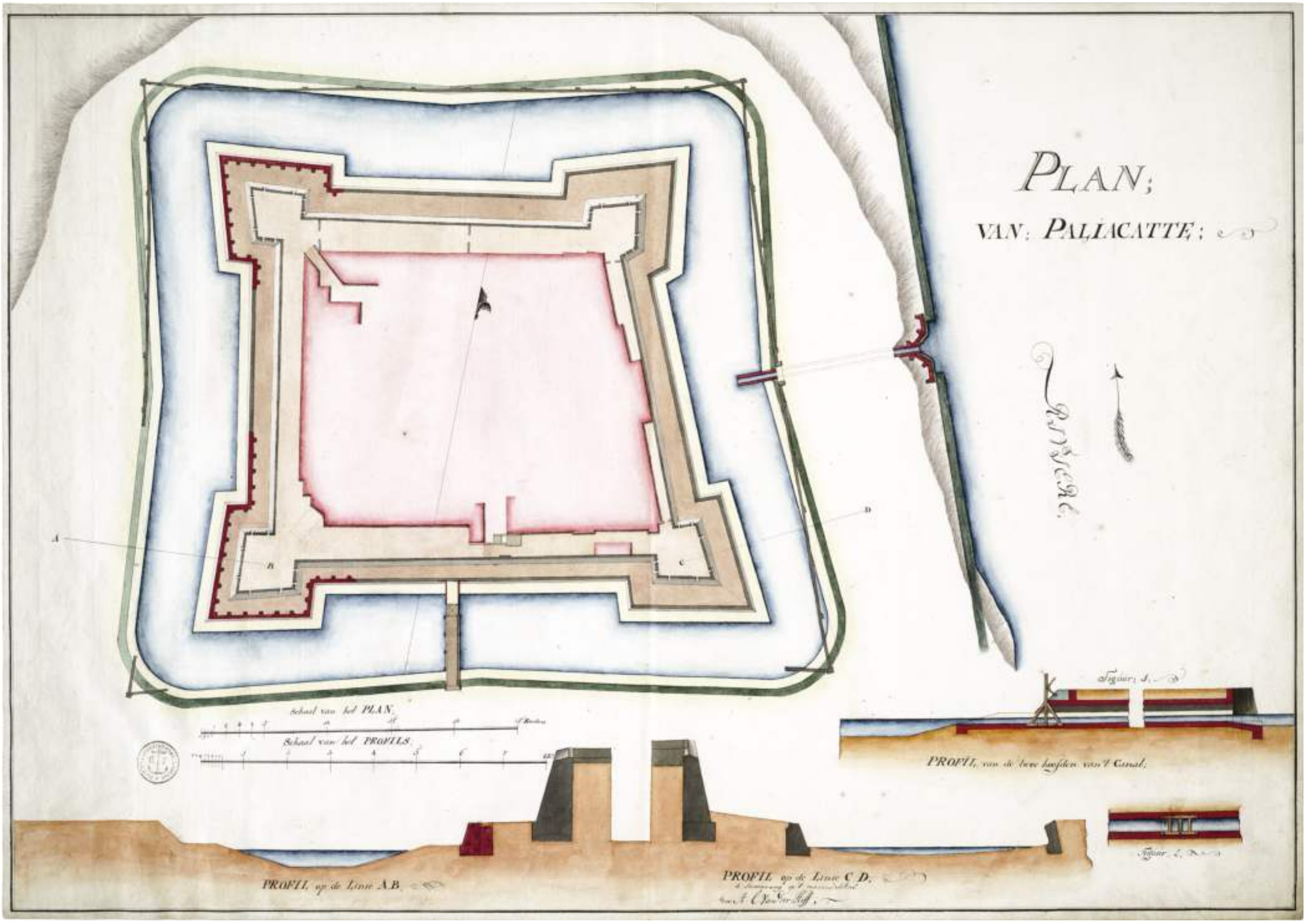
PLAN;
VAN: PALIACATTE;
Schaal van het PLAN.
Schaal van het PROFILS.
PROFIL op de Linie A.B.
PROFIL op de Linie C.D.
PROFIL, van de twee hoofden van 't Canal.

blad / sheet 364:

Nationaal Archief, 4.VEL 1093.

Te Samarang op 't marine school, door H:C: van der Hoff, [1790-1795] :
At Semarang at the Marine School, by H:C: van der Hoff, [1790-1795] :

Plan; / van; Paliacatte.

Plan; / of; Pulicat.

[profielen / profiles]

Profil op de Linie A,B.
Profile according to the Line A,B.

Profil op de Linie C,D.
Profile according to the Line C,D.

Profil van de twee hoofden van 't Canal.
Profile of both ends of the Canal.

Schaalstok van 25 roeden = [ca. 1 : 545]
[profielen] 8 R:n = [ca. 1 : 160].
Scale-bar of *25 roeden* = [approximately 1 : 545]
[profiles] *8 R:n* = [approximately 1 : 160].

1 kaart + 3 profielen : ms op papier, gekleurd, 51 x 70 cm.
1 map + 3 profiles : ms on paper, coloured, 51 x 70 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

Hoewel een datering op de plattegrond van het fort Geldria op blad 364 ontbreekt, moet deze door de vermelding 'Te Samarang op 't marine school' in elk geval na 1782 gemaakt zijn, het jaar dat de Marine School werd opgericht om te voorzien in de groeiende behoefte aan gekwalificeerde leger- en zeeofficieren (zie Deel II: *Java en Madoera*). De kaart is gesigneerd door een verder nog onbekende H.C. van der Hoff, een der cadetten of instructeurs aan het instituut. Op de school werd onder andere het landmeten en karteren bijgebracht en werden ter oefening vele voorbeeldkaarten gekopieerd. Het ontbreken van de gebouwen binnen het fort zou een aanwijzing kunnen zijn dat deze plattegrond werd gemaakt tijdens een dergelijke oefensessie. Waarschijnlijker is echter dat het hier gaat om een projectplan voor enkele bescheiden verbeteringen aan het oude fort in de vorm van de aanleg van een stenen kade langs de lagune, de vernieuwing van de ondergrondse waterinlaat voor de gracht en de plaatsing van nieuw contrescarp rondom (de dikkere donkere lijn met afgeronde hoeken). Als basis voor dit ontwerp is ongetwijfeld een kopie of afgeleide van het situatieplan van – vermoedelijk – Pierre Brossette uit 1787 of 1788 op blad 363 gebruikt. Het is denkbaar dat het projectplan tot stand kwam tijdens de periodieke aanwezigheid van de Militaire Commissie op Java (1790-1792), of in de laatste jaren nadien tot de bezetting van Pulicat door de Britten in 1795. In het laatste geval heeft Carl Friedrich Reimer in zijn nieuwe functie vanaf 1793 als directeur der fortificatiën in Oost-Indië wellicht de opdracht tot de aanmaak gegeven.

Although a dating is missing on the plan of the Geldria fort on sheet 364, because of the statement 'In Semarang at the *marine school*' in any case it must have been made after 1782, the year when the *Marine School* was set up on order to supply the growing need for qualified army and naval officers (see Volume II: *Java and Madura*). The map is signed by an otherwise still unknown H.C. van der Hoff, one of the cadets or instructors at this institute. Among other things surveying and mapping were taught there and for practice many specimen maps were copied. The absence of the buildings inside the fort might be an indication that this map was made during such a practice session. However, it is more likely that we have here a project plan for several modest improvements to the old fort, in the form of constructing a stone quay along the lagoon, renewing the underground water channel for the moat, and the placement of a new contrescarp around it (the thicker dark line with rounded corners). Without doubt a copy or derivative of the situation plan by, presumably, Pierre Brossette from 1787 or 1788 on sheet 363 was used as a basis for this design. It is plausible that the project-plan arose during the periodic presence of the Military Commission in Java (1790-1792), or in the final years after that up to the occupation of Pulicat by the British in 1795. In the latter case perhaps it was Carl Friedrich Reimer who gave the instruction to make it, in his new capacity from 1793 as director of the fortifications in the East Indies.

blad / sheet 365:

Nationaal Archief, 1.11.01.01 112 kaart / map no. 8 [= 4.VELH 116].

[Michiel Gerritsz Boos, 1666] :

[Kaart van de Coromandelkust ten zuiden van Masulipatnam].

[Chart of the Coromandel Coast to the south of Masulipatnam].

Schaalstok van 9 duijtsche mijllen 15 voor een graedt = [ca. 1 : 517.000].
Scale-bar of *9 duijtsche mijllen 15 voor een graedt* = [approximately 1 : 517,000].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 31,5 x 40 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 31.5 x 40 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Bij wijze van afsluiting van Zuid-Coromandel en als overgang naar de kustgedeelten vanaf Masulipatnam noordwaarts, is op blad 365 kaart no. 8 uit het journaal van opperstuurman Michiel Gerritsz Boos gereproduceerd (zie blad 170), die hij vermoedelijk begin januari 1666 maakte aan boord van het fluitschip *Alphen*. Het bedekte kustgedeelte reikt van Masulipatnam, de eerste compagniesvestiging in Coromandel nabij de monding van de Krishna, tot aan 'Octacar' (Allur), ongeveer halverwege tussen Pulicat en Masulipatnam. Het ankertje voor Masulipatnam geeft de onbeschermde rede bij deze plaats aan, waar de compagniesschepen voor de kust werden geladen en gelost. Omgekeerd aan de situatie aan de Malabarkust, waar de winter juist het gunstige seizoen voor de scheepvaart was, moest men de Coromandelkust uiterlijk eind oktober hebben verlaten, voor het begin van de gevaarlijke aanlandige noordoostmoesson. Verder geeft de kaart de aanloproute naar Petapoli of Vetapalemu ('Besapoule') aan, dat hier echter al zonder Nederlandse vlag is getekend. Het Nederlandse kantoor te Petapoli werd in 1668, onder druk van de Indiase handelaren te Masulipatnam, op last van gouverneur Paviljoen definitief opgeheven. De kaart is in de reproductie een kwartslag gedraaid, met het noorden rechts.

By way of conclusion to southern Coromandel and as transition to the part of the coast from Masulipatnam northwards, on sheet 365 we reproduce map no. 8 from the journal of senior helmsman Michiel Gerritsz Boos (see sheet 170), which he probably made at the beginning of January 1666 on board the fluteship *Alphen*. The section of coast covered extends from Masulipatnam, the Company's first establishment in Coromandel near the mouth of the Krishna River, as far as *Octacar* (Allur), about halfway between Pulicat and Masulipatnam. The little anchor off Masulipatnam marks the unprotected roadstead there, where the Company ships were loaded and unloaded off the coast. In contrast to the situation on the Malabar Coast, where winter was the favourable season for shipping, it was necessary to leave the Coromandel Coast by the end of October at the latest, before the beginning of the dangerous onshore north-east monsoon. As well as this, the map shows the approach route to Petapoli or Vetapalemu (*Besapoule*), which however has already been drawn without a Dutch flag. Under pressure from the Indian merchants at Masulipatnam the Dutch office at Petapoli was finally closed on the orders of Governor Paviljoen in 1668. In reproduction the map has been rotated 90 degrees, with north on the right.

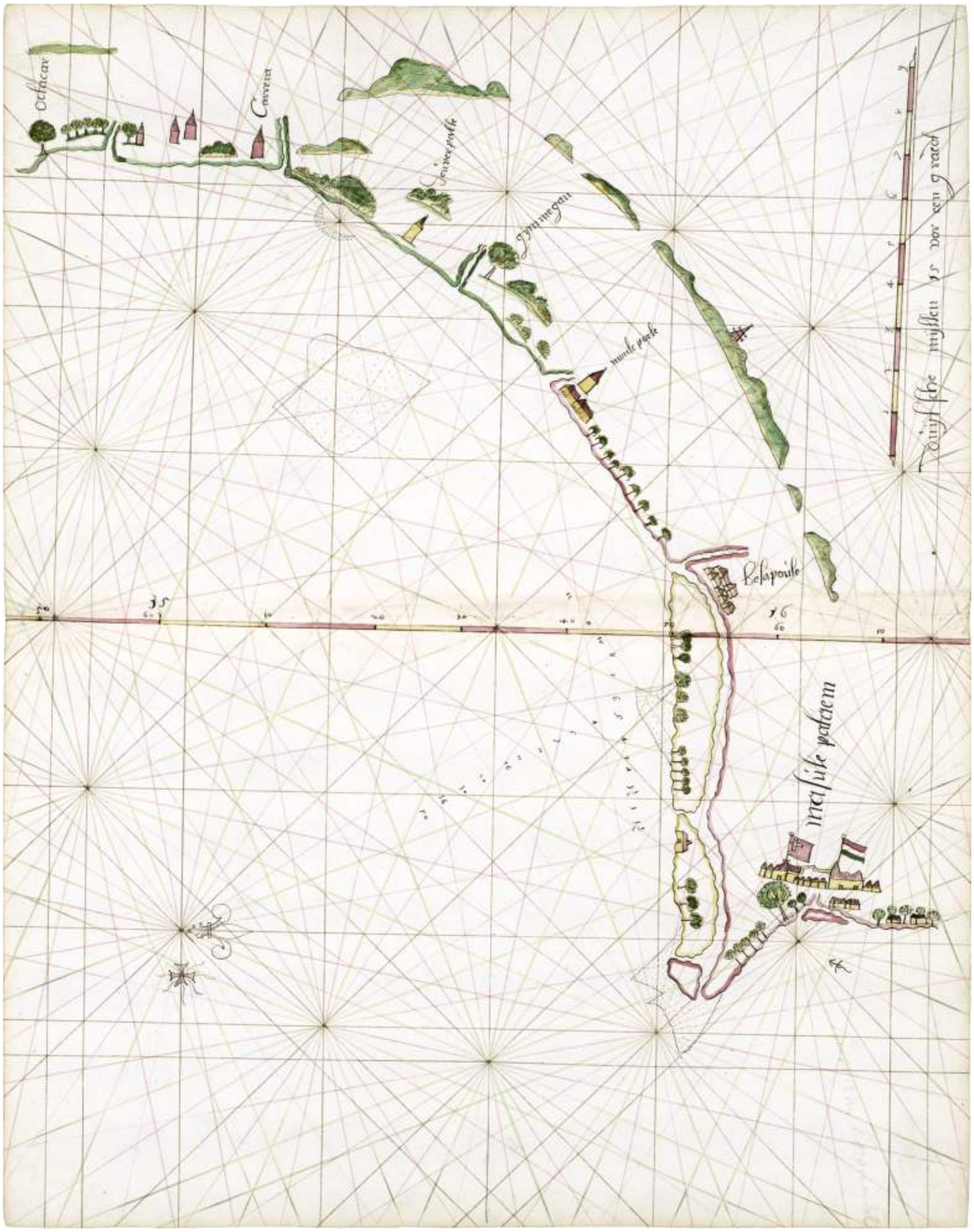

Golkonda. The senior merchant Pieter Smith, who was born in Taiwan in 1637 and died in Masulipatnam in 1677 (his gravestone can still be seen there in the Dutch graveyard), spent eight months in Hyderabad, capital of the kingdom of Golkonda, as emissary of the VOC from the end of 1671. There he negotiated the amount that the Company had to pay as lump sum for the Golkonda levies on the Coromandel Coast, but did not succeed in reaching an agreement with the sultan and in the end had to return to Pulicat empty-handed. During the journey to and from the sultan's court, which Smith made with a large following, he made precise notes about the route and the sights along the way.

The map on sheet 366 shows this journey in its entirety, complete with the names of all the villages and towns they passed. The outward trip took them from Masulipatnam to Hyderabad, a sector that had been travelled by servants of the VOC many times before Smith's group and would also often be followed after him. Among the later travellers was Daniel Havart, who midway through the seventies of the seventeenth century served at the VOC factory in Hyderabad, and afterwards on the basis of these and other experiences in various positions in the Coromandel settlements published a voluminous account on the Company's business there and the political history of the Coromandel Coast. In this book, *Op- en ondergang van Coromandel*, which appeared in 1693, he describes in detail the court journey of Pieter Smith and the route between Masulipatnam and Hyderabad. Every little wood and temple there is mentioned, and this is what makes the work a valuable source for present-day historians and archaeologists. This precision seems to have arisen from Havart's annoyance at the inaccurate travel accounts that were being printed in Europe at that time, namely those of the Frenchman Jean-Baptiste Tavernier. Havart took as his starting-point Pieter Smith's report for his own very detailed description of the route, which he himself followed many times. He considered Smith's account very accurate, among other things because the notes there were made 'with the help of various mathematical instruments'.

The map reproduced here will also have been based on Smith's notes, although there are two sectors in it that he did not cover during the trip to the court. On the way out the route went by land from Pulicat to Masulipatnam, a section that Company servants at that time mostly travelled by sea. So Havart adopted Smith's description of this part. On the next sector, inland toward Hyderabad, at Penuganchiprolu (*Penegensjpoel*) he deviated from the main route and took a detour past Nagulvancha (*Nagelwance*), with the intention of paying a visit to the lodge set up there in 1668. When it was being debated where in this area, with its large cotton and indigo production, a new settlement would be opened, the designated head, Nicolaas Faber, decided that this should not be on the main road at all. Faber did not want to be visited too much by travellers who might be hoping to get lodging and hospitality. For the section between Masulipatnam and Hyderabad the map gives another two alternative routes, which Smith did not travel either, and so had to be drawn on the basis of others' experience. On the way back Smith and his entourage took a short cut from Hyderabad to Pulicat, the third leg of the triangle on the map, the description of which Havart also adopted in his *Op- en Ondergang*. As the sub-title of the map says, this route ran through 'the land of Karnatak'. Karnataka is at present the state of India where the speakers of Kannada live (from which the name of the Kanara Coast is also derived, see sheet 91), but in Smith's time the term was also, or precisely, used for the region that lies more to the east of it. In the large general atlas of Isaak de Graaf from about 1695 a smaller copy of this map is included, but there many of the place-names have been somewhat garbled (Volume I: *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam*, I-25a I).

Golkonda. De opperkoopman Pieter Smith, geboren in Taiwan in 1637 en overleden in Masulipatnam in 1677 (waar zijn grafsteen nog te zien is op de Nederlandse begraafplaats), bracht vanaf eind 1671 als gezant namens de VOC acht maanden door in Hyderabad, de hofstad van het rijk van Golkonda. Hij onderhandelde daar over het bedrag dat de Compagnie moest betalen als forfait voor de Golkondase tollen aan de Coromandelkust, maar slaagde er niet in met de sultan tot overeenstemming te komen en moest ten slotte onverrichterzake naar de hoofdplaats Pulicat terugkeren. Tijdens de reis naar en van het sultanshof, die Smith met een groot gevolg aflegde, maakte hij nauwkeurige aantekeningen over de route en de bezienswaardigheden onderweg.

De kaart op blad 366 geeft deze tocht in zijn geheel weer, compleet met de namen van alle dorpen en steden die men passeerde. De heenreis voerde van Masulipatnam naar Hyderabad, een traject dat vóór Smiths gezantschap al vele malen door dienaren van de VOC was bereisd en ook na hem nog vaak gevolgd zou worden. Onder die latere reizigers was Daniël Havart, die halverwege de jaren zeventig van de zeventiende eeuw op de VOC-factorij in Hyderabad diende en naderhand op grond van deze en andere ervaringen in diverse functies in de Coromandelse vestigingen een lijvig werk over het compagniesbedrijf ter plaatse en de politieke geschiedenis van de Coromandelkust schreef. In dit *Op- en ondergang van Coromandel*, dat in 1693 in druk verscheen, beschrijft hij uitgebreid de hofreis van Pieter Smith en de route tussen Masulipatnam en Hyderabad. Ieder bosje en tempeltje wordt daarin genoemd, wat dit werk tot een waardevolle bron maakt voor hedendaagse historici en archeologen. Deze precisie lijkt voort te zijn gekomen uit Havarts ergernis over de onnauwkeurige reisbeschrijvingen die in die tijd in Europa werden gedrukt, met name die van de Fransman Jean-Baptiste Tavernier. Als uitgangspunt voor zijn eigen zeer gedetailleerde beschrijving van de route, die hij zelf vele malen aflegde, nam Havart de beschrijving van Pieter Smith. Hij achtte deze zeer nauwkeurig, onder meer omdat de aantekeningen daarin 'met behulp van verscheydene mathematische instrumenten' tot stand waren gekomen.

De hier gereproduceerde kaart zal eveneens op die notities van Smith gebaseerd zijn, hoewel er twee trajecten op staan die hij niet heeft afgelegd tijdens de hofreis. Op de heenweg ging de route over land van Pulicat naar Masulipatnam, een stuk dat compagniesdienaren indertijd meestal per schip aflegden. Smith's beschrijving van dit gedeelte is door Havart ook overgenomen in zijn werk. Op het volgende traject landinwaarts naar Hyderabad week hij bij Penuganchiprolu ('Penegensjpoel' op de kaart) af van de hoofdroute en nam een omweg langs Nagulvancha ('Nagelwance'), met het doel een bezoek te brengen aan de in 1668 gestichte loge in de laatstgenoemde plaats. Bij de overwegingen waar in dit gebied met veel katoen- en indigoproductie een nieuwe vestiging geopend zou worden, werd door het aangewezen opperhoofd Nicolaas Faber besloten dat deze juist niet aan de hoofdweg zou moeten komen; Faber wilde namelijk niet te veel aanloop van reizigers die onderdak en gastvrijheid zouden verwachten. De kaart geeft voor het gedeelte tussen Masulipatnam en Hyderabad nog twee alternatieve routes, die Smith evenmin bereisde en dus op basis van de ervaringen van anderen moeten zijn ingetekend. Op de terugreis namen Smith en zijn gevolg een weg binnendoor van Hyderabad naar Pulicat, het derde been van de driehoek op de kaart, waarvan de beschrijving ook is overgenomen door Havart in zijn *Op- en Ondergang*. Deze route voerde zoals de ondertitel van de kaart aangeeft door 'het land van Karnatek'. Karnataka is tegenwoordig de deelstaat van India waar de sprekers van het Kannada wonen (waarvan ook weer de benaming van de Kanarakust is afgeleid, zie blad 91), maar in de tijd van Smith werd de term ook, of juist, gebruikt voor de regio die meer ten oosten daarvan ligt. In de grote overzichtsatlas van Isaak de Graaf uit ca. 1695 is een kleinere kopie van deze kaart opgenomen, waarop veel plaatsnamen echter enigszins verhaspeld zijn (Deel I: *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam*, I-25a I).

(Deel/Vol. I: *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam*, I-25a I).

blad / sheet 366:

Nationaal Archief, 4.VEL 1077.

[Anoniem, ca. 1672] :
[Anonymous, c. 1672] :

Caerte Van de Voijagie Door Den E: Pieter Smith Opperkoopman / ten dienste der Nederlandse VOC In de Iaren 1671 En 1672 […].

Map Of the Journey made By The Honourable Pieter Smith Senior Merchant / on behalf of the Dutch East India Company In the Years 1671 And 1672 […].

Schaalstok van 15 duijtsche Mijlen 15 voor een Graadt = [ca. 1 : 685.000].
Scale-bar of *15 duijtsche Mijlen 15 voor een Graadt* = [approximately 1 : 685,000].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 101,5 x 72,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 101.5 x 72.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

Verklaringen: [midden boven] vervolg van de titel :
Explanations: [above centre] continuation of the title :

Ter Occacie Van zyne / Commissie aen Het Golkondase Hof zo In zijne Reijse Derwaerts Uijt Paliakatte over / Matsijlipatnam Als In zijn weder kering Van Daer Over Het Lant van Karnatek Gedaan.

CAERTE VANDE VOYAGIE DOOR DEN E. PIETER SMITH OPPERKOOPMAN
TEN DIENSTE DER NEDERLANDSE OC INDE IAREN 1671 EN 1672 TER OCCACIE VAN ZYNE
COMMISSIE AEN HET GOL KONDASE HOF ZO IN ZYNE REYSE DERWAERTS UYT PALIAKATTE OVER
MATSVLIPATNAM ALS IN ZYN WEDERKERING VAN DAER OVER HET LANT VAN KARNATER GEDAAN
Dimpsele Mijlen 15 voor den Graadt
PALEWACA
WIJVEKOTA
GOMDOER
ELLESWARAM
MANDJERLA
WIJVEKONDA
KETSIERIEKOTA
MAIMELCOER
DOCER
RAAMPOER
CARAPA
Palecatte

Bijschriften: pag. 365 / Captions: p. 365

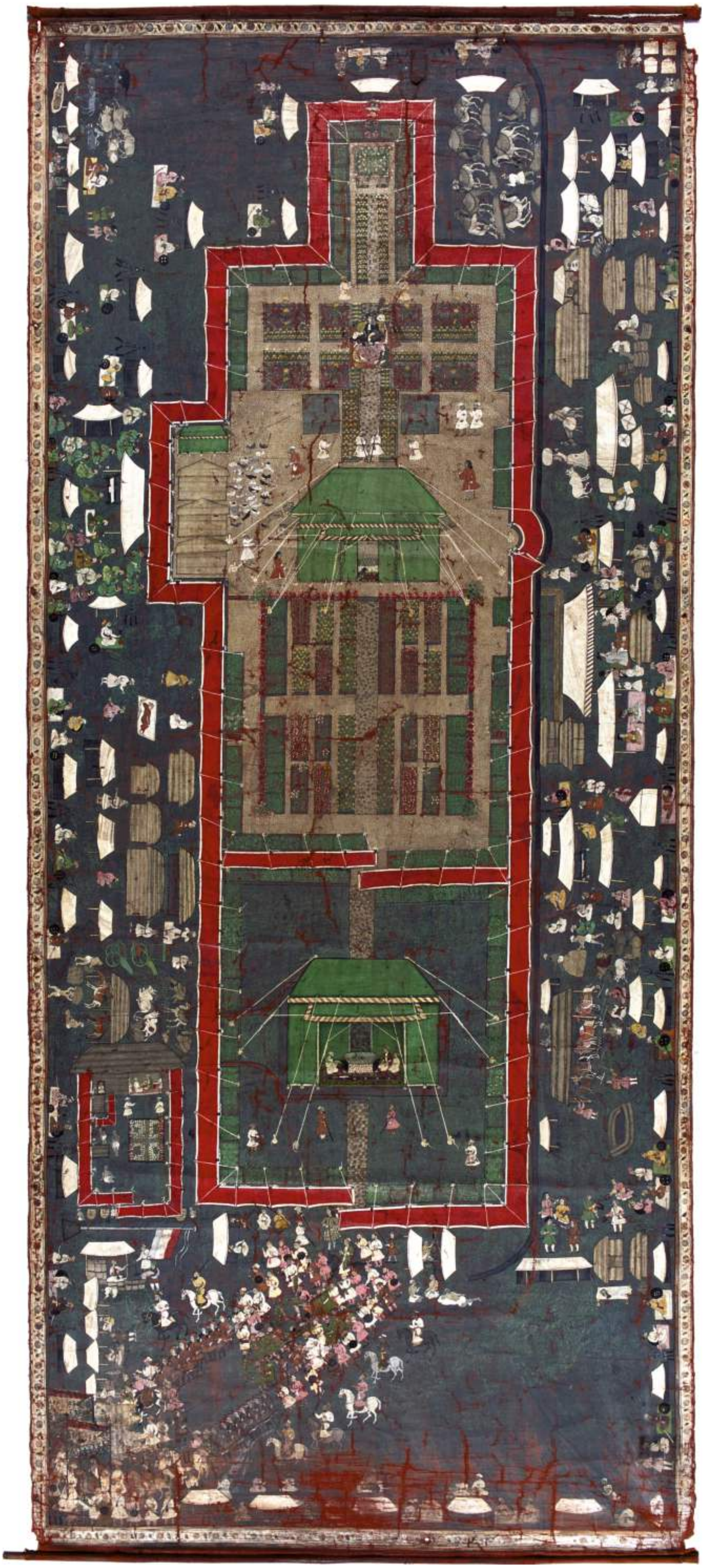

blad / sheet 367:

Koninklijk Instituut voor de Tropen, A 9584.

[Anonieme Golkondase schilder, 1689] :
[Anonymous Golkonda painter, 1689] :

[Het Kampement van Johannes Bacherus].

[The Encampment of Johannes Bacherus].

Waterverfschildering op doek, gekleurd, 240 x 103 cm.
Water-colour painting on canvas, coloured, 240 x 103 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

Nadat in oktober 1687 het sultanaat Golkonda was gevallen voor de troepen van de Mughalkeizer Aurangzeb, besloot de VOC de opperkoopman Johannes Bacherus als ambassadeur naar het keizerlijk hof te sturen teneinde de privileges die de VOC onder de sultans had bezeten te hernieuwen. Keizer Aurangzeb was echter al jaren niet meer in een van de twee hoofdsteden van zijn rijk geweest, Agra en Delhi in Noord-India, en reisde voortdurend rond door de Deccan (zie blad 82) met een enorm kamp dat als hof fungeerde. Bacherus vertrok in december 1688 uit Masulipatnam naar Hyderabad, waar hij nog wat soldaten inhuurde en kampeermateriaal insloeg. Na enig oponthoud en een lange reis dwars door het subcontinent vond hij in mei 1689 het kamp van de Mughalkeizer in een plaatsje dat in zijn verslag 'Pipelij' wordt genoemd, wat waarschijnlijk staat voor het gehucht Pimpalgaon, 27 kilometer ten noorden van Pune (Poona). Bacherus' kampement bij het mobiele keizershof, waar hij in de volgende maanden zou verblijven, is afgebeeld op het Indiase schilderij uit de collectie van het Koninklijk Instituut voor de Tropen op blad 367. Tegen het einde van 1689 vertrok hij weer, na een succesvolle doch zeer kostbare missie, en begin 1690 arriveerde hij in Masulipatnam.

Zoals beschreven in het artikel 'Camping with the Mughal Emperor' van Pauline Lunsingh Scheurleer en Gijs Kruijtzer (2005), moet Bacherus in het kamp een schilder hebben ontmoet die, gezien de stijl van de schildering, waarschijnlijk van oorsprong in Hyderabad werkzaam was geweest. Hij zal deze schilder opdracht gegeven hebben dit hoogtepunt uit zijn carrière vast te leggen. Bacherus is tweemaal afgebeeld, eenmaal zittend midden achter, en eenmaal in een draagstoel vooraan. Ook de 'secunde' van de missie, Willem Witmont, en de makelaar uit Agra, de Baniya Virji Das, zijn tweemaal te zien, eenmaal voor de zittende Bacherus en eenmaal achteraan de stoet van Bacherus. De overige personen zijn allen maar eenmaal weergegeven. De vorm van het kampement op de schildering kwam voort uit eeuwen van Mongoolse, Turkse en Indiase traditie waarin allerlei etiquette rondom de tijdelijke hofplaatsen was ontstaan. De omheining van rood doek die het centrale deel van het kamp omgeeft was bijvoorbeeld voorbehouden aan belangrijke personen, evenals het gebruik van een vaandel, zoals dit hier links vooraan voor de ambassadeur uit gedragen wordt in de stoet. Bacherus' eigen onderkomen is de groene tent midden achter; Witmont huisde in het tentje links daarvan. De grote tent vooraan in het centrale deel is bedoeld voor ontvangsten door Bacherus. Zijn tolk en Perzisch-schrijver zitten er klaar om daarbij behulpzaam te zijn. Bacherus liet ook een tuin aanleggen in het centrale deel van het kamp, hij was er tenslotte zeven maanden. Het kleine roodomheinde kamp links is het verblijf van Virji Das, ook met een tuintje. Al het overige personeel woonde ergens buiten de omheiningen van rood doek. Helemaal rechts achterin zijn de hutjes van de schoonmakers. Dit kampje maakte deel uit van het veel grotere kamp van de keizer, dat was gelegen in de vallei van de Bhima en volgens Bacherus drie mijl in omtrek was. Over de oriëntatie en ligging van het kamp is het volgende te zeggen. Aan de linkerkant van de rode afscheiding van het hoofdkamp is een biddende moslim te zien. Hij bidt naar de linkerkant, waaruit we kunnen afleiden dat dit de richting van Mecca is, het westen dus. Het kamp was op een heuvel gesitueerd, wat te zien is aan de geul die langs de rechterkant van de omheining loopt en bedoeld was om het van boven komende regenwater af te leiden. Vanaf zijn zitplaats kon Bacherus voor zich de rivier de Bhima zien en aan zijn rechterzijde (dus de linkerzijde van het doek) het kamp van de eerste minister Asad Khan, en nog verder weg, op een half uur lopen, het centrale kamp van de keizer zelf.

After the sultanate of Golkonda fell to the troops of the Mughal Emperor Aurangzeb in October 1687, the VOC decided to send the senior merchant Johannes Bacherus as ambassador to the imperial court in order to renew the privileges that the VOC had possessed under the sultans. However, Emperor Aurangzeb had not been in either of the two capitals of his realm, Agra and Delhi in North India, for years, and constantly travelled through the Deccan (see sheet 82) with an enormous camp that functioned as a court. In December 1688 Bacherus set out from Masulipatnam for Hyderabad, where he hired some soldiers and bought up a stock of camping materials. After some delay and a long journey right across the subcontinent, in May 1689 he found the camp of the Mughal emperor in a little place that is called *Pipelij* in his account, which probably stands for the hamlet of Pimpalgoan, 27 kilometres to the north of Pune (Poona). Bacherus's camp at the mobile imperial court, where he would live in the following months, is depicted on the Indian painting from the collection of the *Koninklijk Instituut voor de Tropen* on sheet 367. Toward the end of 1689 he set out again, after a successful but costly mission, and arrived in Masulipatnam at the beginning of 1690.

As described in the article 'Camping with the Mughal Emperor' by Pauline Lunsingh Scheurleer and Gijs Kruijtzer (2005), Bacherus must have met a painter in the camp who, in view of the style of the painting, probably originally worked in Hyderabad. He will have given this painter the commission to record this pinnacle in his career. Bacherus is depicted twice, once sitting in the middle at the rear, and once in a sedan-chair at the front. The *secunde* (deputy) of the mission, Willem Witmont, and the agent from Agra, the Baniya Virji Das, are to be seen twice as well, once in front of the seated Bacherus and once at the back of Bacherus's procession. The other persons are shown only once. The form of the encampment in the painting came from centuries of Mongol, Turkish and Indian tradition in which all kinds of etiquette related to such temporary courts had arisen. The enclosure of red cloth that surrounded the central part of the camp, for example, was reserved for prominent persons, as also the use of a flag, such as is here being borne in front of the ambassador in the procession. Bacherus's own accommodation is the green tent in the centre at the back; Witmont resided in the little tent to the left of it. The large tent in front in the central part was intended for receptions by Bacherus. His interpreter and Persian clerk are sitting ready to help with these. Bacherus also had a garden made in the central part of the camp – after all, he was there for seven months. The little camp outlined in red is the residence of Virji Das, also with a little garden. All the other staff lived somewhere outside the fences of red cloth. At the far right are the huts of the cleaners. This camp was part of the much larger camp of the emperor, which was located in the valley of the Bhima River and according to Bacherus was three miles in circumference. Regarding the orientation and position of the camp we can say the following. On the left-hand side of the red partition of the main camp a Muslim can be seen praying. He is facing toward the left, so we can conclude that this was the direction of Mecca, hence the west. The camp was situated on a hill, which can be seen from the channel which runs along the right-hand side of the enclosure and was intended to drain away the rainwater coming from above. From where he sat Bacherus could see the Bhima River in front of him, and on his right-hand side (that is, the left of the cloth) the camp of Prime Minister Asad Khan, and even further off, a half hour's walk away, the central camp of the emperor himself.

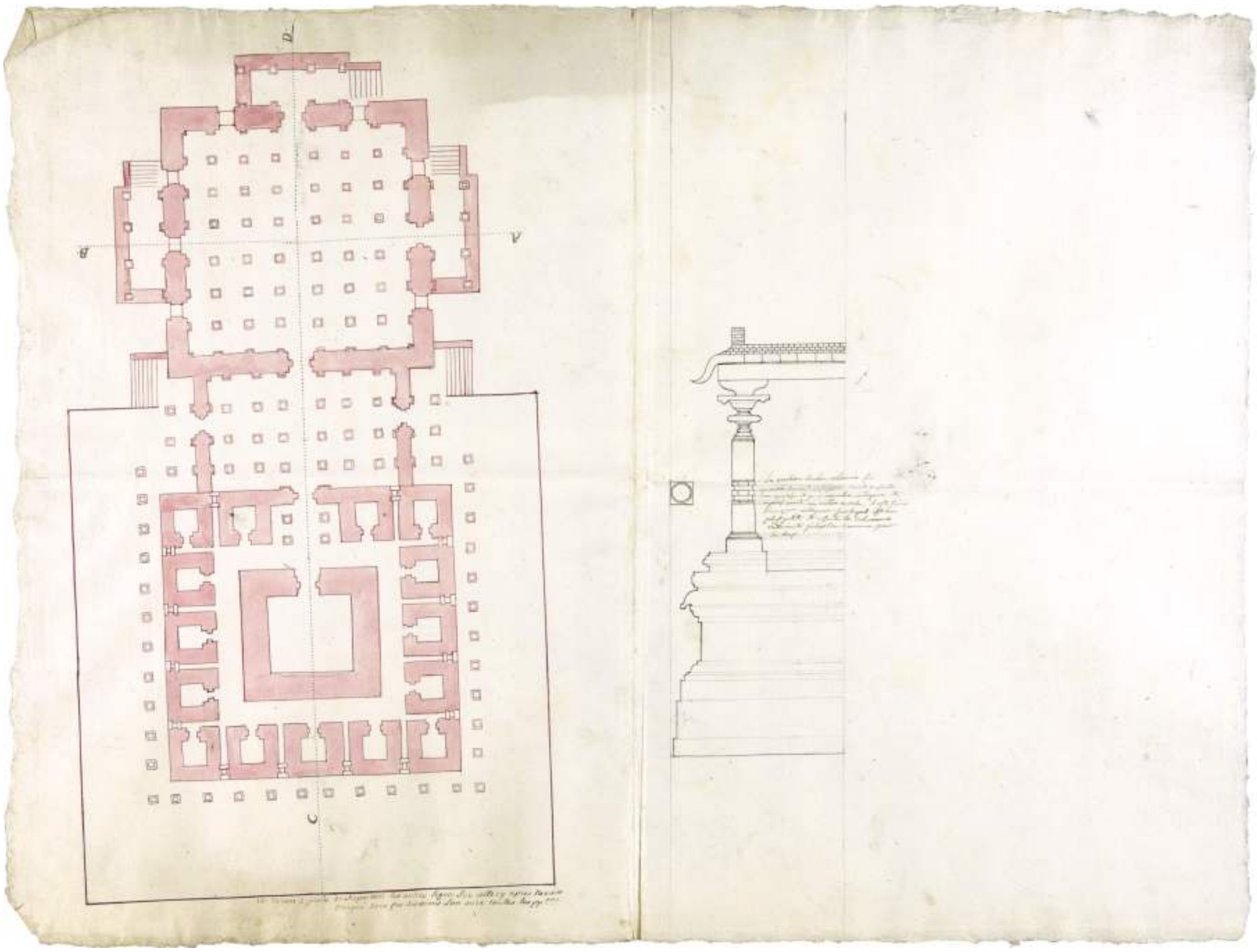

blad 368 boven / sheet 368 above:

Teylers Museum, KT 1990 144.

[Anoniem, Frans, na 1742] :
[Anonymous, French, after 1742] :

[Plattegrond van een Zuid-Indiase tempel en profiel van een tempelzuil].

[Plan of a South Indian temple and profile of a temple column].

Schaal: niet aangegeven.
Scale: not indicated.

1 kaart + 1 profiel : ms op papier, gekleurd, 46 x 62 cm.
1 map + 1 profile : ms on paper, coloured, 46 x 62 cm.

Oriëntatie: onbekend.
Orientation: unknown.

Verklaringen: [linksonder, rechtsmidden] diverse aantekeningen in het Frans, geen transcriptie.
Explanations: [lower left, centre right] various notes in French, not transcribed.

blad 368 onder / sheet 368 below:

Teylers Museum, KT 1990 166.

[Anoniem, Andhra Pradesh, na 1742] :
[Anonymous, Andhra Pradesh, after 1742] :

[Afbeelding van de godin Annapurna].

[Depiction of the goddess Annapurna].

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier, 68,5 x 45,5 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, 68.5 x 45.5 cm.

Verklaringen: [linksboven] de letters AA en een aantekening in Telugu, geen transcriptie.
Explanations: [upper left] the letters AA and a note in Telugu, not transcribed.

blad 369 links / sheet 369 left:

Teylers Museum, KT 1990 193.

[Anoniem, Rajahmundry, Andhra Pradesh, ca. 1757] :
[Anonymous, Rajahmundry, Andhra Pradesh, c. 1757] :

[Afbeelding van de hindoe-god Shiva samen met zijn echtgenote Parvati gezeten op zijn rijdier, de stier].

[Depiction of the Hindu god Shiva with his consort Parvati seated on his mount, the bull].

Waterverfschildering op papier, gekleurd, 34,5 x 35 cm.
Water-colour painting on paper, coloured, 34.5 x 35 cm.

blad 369 rechts / sheet 369 right:

Teylers Museum, KT 1990 187.

[Anoniem, Andhra Pradesh, na 1742] :
[Anonymous, Andhra Pradesh, after 1742] :

[Afbeelding van reliëfpanelen en decoraties op een tempelzuil].

[Depiction of relief panels and decorations on a temple column].

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier, gekleurd, 178 x 46 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, coloured, 178 x 46 cm.

De voorstelling geeft de reliëfs en andere decoraties aan één zijde van een vierkante Zuid-Indiase tempelzuil weer, in de vorm van drie panelen met een voorstelling en daartussen twee achthoekige delen met gebeeldhouwde steigerende leeuwtjes. Op de panelen zijn drie van de twaalf neerdalingen op aarde van de hindoe-god Vishnu afgebeeld. Het bovenste reliëf stelt Balarama met de ploeg voor, omgeven door adoranten; het middelste toont Parashurama, en op het onderste ziet men de Boeddha in meditatie op zijn leeuwentroon, met aan elke kant een jonge vrouw die hem probeert af te leiden.

The picture shows the reliefs and other decorations on one side of a square South Indian temple column, in the form of three panels with a representation and between them two eight-sided sections with small rampant lions. On the panels three of the twelve incarnations of the Hindu god Vishnu are shown. The uppermost depicts Balarama with the plough, surrounded by worshippers; the middle one shows Parashurama, and in the lowest we see the Buddha on his lion-throne in meditation, with on each side a young woman who is attempting to distract him.

Vroege Europese belangstelling voor het hindoeïsme. In de bibliotheek van het Teylers Museum in Haarlem dook eind jaren zeventig van de vorige eeuw een portefeuille met een zeer bijzondere inhoud op. Het betreft drie bestanden van tekeningen, plattegronden en miniatuurschilderingen van hindoetempels en religieuze voorstellingen, die in de achttiende eeuw aan de Coromandelkust in opdracht van Nederlanders door inheemse kunstenaars en in een geval door een Fransman zijn vervaardigd. Hoewel deze verzamelingen als zodanig buiten het onderwerp van deze atlas vallen, zijn op de bladen 368-371 uit elk enkele voorbeelden gereproduceerd, als illustraties van de belangstelling voor het hindoeïsme en voor de Indiase cultuur in het algemeen zoals die zich in die eeuw bij een toenemend aantal Nederlandse en andere Europese compagniesdienaren aan de Coromandelkust begon te openbaren. Deze objecten worden hier besproken in een op zichzelf staand artikel van de hand van Pauline Lunsingh Scheurleer, voorheen conservator van de kunst van Zuid- en Zuidoost-Azië bij het Rijksmuseum te Amsterdam.

Het eerste van de genoemde bestanden omvat vijf bladen met plattegronden en opstanden van drie shivaïtische tempels van de duizendste *lingga*, met notities in het Frans en op Frans papier met een contramerk 1742. Ze dateren dus uit 1742 of later en stellen bouwkundige onderdelen voor van een tempel in de stijl van het Zuid-Indiase rijk Vijayanagara (ca. 1336-1565), waarschijnlijk in de huidige deelstaat Andhra Pradesh. Uit deze kleine verzameling zijn hier de plattegronden op blad 368 boven en op blad 370 opgenomen. Beide zijn door een Fransman getekend uit eigen waarneming en geannoteerd met informatie die hij van een *pandit* (geleerde Hindoe) ter plaatse gekregen moet hebben. De *lingga* (fallisch symbool) van de Hindoe-god Shiva werd in die tijd betrokken in een discussie over de Griekse god Priapus en andere vruchtbaarheidsgoden.

Als tweede zijn er 56 bladen met tekeningen in zwarte inkt van panelen met godheden zoals gebeeldhouwd op buitenmuren en op vierkante pilaren van een hindoetempel, op twee soorten Frans papier met contramerk 1742. De meeste bladen bestaan uit een aantal aan elkaar geplakte vellen om tot een formaat te komen dat de afmetingen van de modellen dicht moet hebben benaderd. Ze zijn voorzien van folio's met een beschrijving van elk paneel in het Telugu en folio's met een Nederlands 'translaat'. Het handschrift van dit 'translaat' wordt door Harmen Snel (Stadsarchief Amsterdam) op ca. 1740 gedateerd en door Marten Jan Bok, historicus (Universiteit van Amsterdam), op het midden van de achttiende eeuw. De tempel die model stond, was een van de vele uit de Vijayanagara-periode, zonder latere toevoegingen. Twee sets van dergelijke tempeltekeningen zijn ook bekend uit collecties in Groot-Brittannië, maar deze dateren uit het einde van de achttiende en het begin van de negentiende eeuw; de deelverzameling in het Teylers Museum is met vrij grote zekerheid afkomstig uit een vroegere periode. Drie voorbeelden daaruit zijn gereproduceerd op de bladen 368 onder, 369 rechts en 371 onder.

De derde groep betreft tien miniatuurschilderingen van hindoegoden en Ramayana-scènes op Europees papier, voorzien van folio's met een beschrijving van elk blad in het Telugu en folio's met de Nederlandse vertaling. Aan de hand van een verzameling van identieke miniatuurschilderingen in het Museum für Völkerkunde in Hamburg, die in opdracht van een Franse edelman Duplant de Laval (1712-1776) in oktober 1757 in Rajahmundry werd voltooid, kunnen de Haarlemse miniaturen aan diezelfde tijd en plaats toegeschreven worden. Rajahmundry ligt in de delta van de Godavari-rivier in Andhra Pradesh. Twee voorbeelden uit het Teylers Museum zijn afgebeeld op blad 369 links en blad 371 boven.

Wanneer en hoe deze werken op papier in het Teylers Museum zijn beland is onbekend. Het museum is ontstaan uit de verzameling van de Haarlemmer Pieter Teyler van der Hulst (1702-1778). Haarlem werd ook de zetel van de in 1752 opgerichte Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen. De latere secretaris van de Maatschappij en directeur van het Kabinet van Naturalia, de befaamde scheikundige Martinus van Marum (1750-1837), werd in 1784 de eerste directeur van het Teylers Museum. Hij onderhield een wereldwijde correspondentie en het is vermoedelijk via zijn overzeese contacten geweest dat deze vroege blijken van westerse belangstelling voor de cultuur van India in de collectie kwamen.

Een tijdgenoot van Van Marum was de van oorsprong uit Noord-Duitsland afkomstige Jacob Haafner (1754-1809), die tussen 1771 en 1786 op verschillende plaatsen aan de Coromandelkust en op Ceylon verbleef. Terug in Nederland zocht hij, helaas zonder succes, aansluiting bij de Hollandsche Maatschappij. Als de oorspronkelijke verzamelaar van de tekeningen en miniaturen in het Teylers Museum komt hij ook om andere redenen niet in aanmerking. Voor godennamen in zijn geschriften gebruikte hij de Bengaalse uitspraak (bijvoorbeeld: 'Goneisch'), terwijl de beschrijvingen Zuid-Indiase namen geven (voor dezelfde god: 'Wikneswara', 'Poeliaar'). Voor zover bekend heeft hij op zijn reizen ook Rajahmundry nooit aangedaan. Bovendien illustreerde hij zijn later in boekvorm gepubliceerde avonturen met eigen tekeningen en spreekt hij nergens over miniaturen, of over tempelarchitectuur en -beelden.

Haafner, die met betrekking tot Zuid-Azië in Nederland als een der eerste verlichte of zelfs romantisch geïnspireerde reiziger-auteurs geldt, was beslist niet de enige met deze warme belangstelling. Dat blijkt ook al uit het feit dat de drie bestanden in het Teylers Museum door drie verschillende Europeanen verzameld moeten zijn. De Franse taalkundige en oriëntalist Abraham-Hyacinthe Anquetil-Duperron (1731-1805), die in 1755 in Pondicherry aankwam, bezocht in die tijd ook Rajahmundry en omstreken. Hij was een kennis van Lubbert Jan baron van Eck (1719-1765), die aan de Coromandelkust in compagniesdienst eerst opperhoofd van Pulicat was (1757-1758) en vervolgens gouverneur van Coromandel (1758-1761) en Ceylon (1762-1765). Het was vooral in dit soort verlichte kringen dat men de eerste Europese liefhebbers van Indiase cultuur kon aantreffen.

370

blad / sheet 370:

Teylers Museum, KT 1990 146.

[Anoniem, Frans, na 1742] :
[Anonymous, French, after 1742] :

Pagode de Tchebool / dediée au 1000.me / Lingam.

Tempel van Tchebool / gewijd aan de 1000ste / Lingga.

Temple of Tchebool / dedicated to the 1000th / Lingga.

Schaal: niet aangegeven.
Scale: not indicated.

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 45 x 61 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 45 x 61 cm.

Oriëntatie: onbekend.
Orientation: unknown.

Verklaringen: [linksonder] een aantekening en een beschrijving in het Frans, geen transcriptie.
Explanations: [lower left] a note and a description in French, not transcribed.

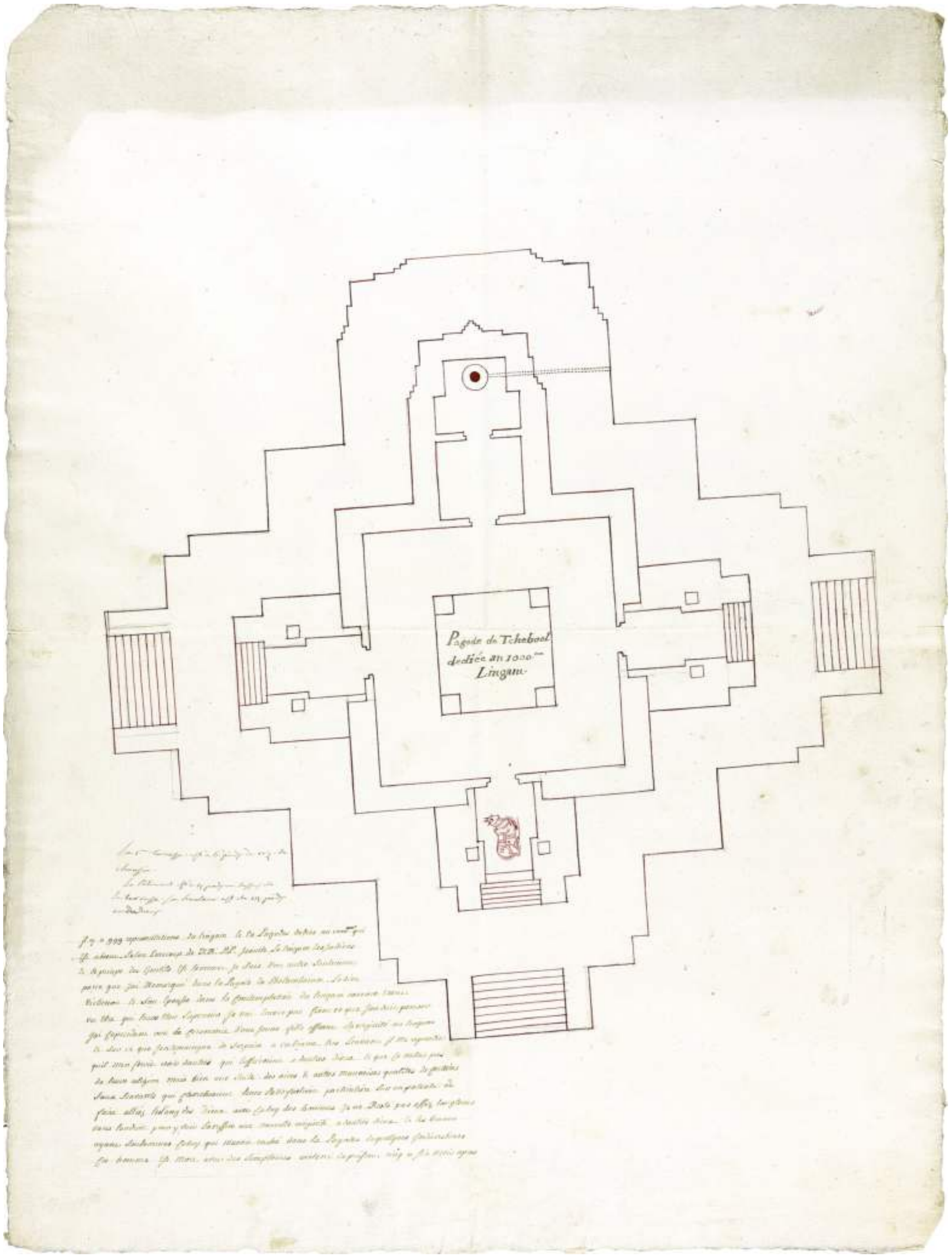

Early European interest in Hinduism. In the late seventies of the last century a portfolio with a very special content turned up in the library of the *Teylers Museum* in Haarlem. This consisted of three files of drawings, groundplans and miniature paintings of Hindu temples and religious subjects, which were made in the eighteenth century on the Coromandel Coast on behalf of Dutchmen by indigenous artists and in one case by a Frenchman. Although these collections as such are outside the scope of this atlas, on sheets 368-371 several examples from each have been reproduced, with the purpose of illustrating the interest in Hinduism and Indian culture in general that was beginning to manifest itself in that century among a growing number of Dutch and other European employees of the various East India companies on the Coromandel Coast. These objects are discussed here in an independent article by Pauline Lunsingh Scheurleer, formerly conservator of South and South-East Asian art at the *Rijksmuseum Amsterdam*.

The first of the files contains five sheets with plans and profiles of three Shaivite temples of the thousandth *lingga*, with notes in French and on French paper with a watermark 1742. Hence they date from 1742 or later, and depict architectural features of a temple in the style of the South Indian kingdom of Vijayanagara (c. 1336-1565), probably in the present state of Andhra Pradesh. The plans on sheet 368 above and on sheet 370 have been taken from this small collection. Both of these were drawn by a Frenchman from his own observation and annotated with information that he must have obtained from a *pandit* (learned Hindu) on the spot. The *lingga* (phallic symbol) of the Hindu god Shiva was at that time included in a discussion on the Greek god Priapus and other gods of fertility.

As second item there are 56 sheets with drawings in black ink of panels with divinities as sculpted on the outer walls and on square pillars of a Hindu temple, on two sorts of French paper with watermark 1742. Most of the sheets consist of a number of pieces of paper stuck together to achieve a format that must have closely approximated to the dimensions of the models. They are provided with folios with a description of each panel in Telegu and folios with a Dutch translation. The handwriting of this *translaat* has been dated by Harmen Snel (Municipal Archives, Amsterdam) to c. 1740, and by Marten Jan Bok, a historian (University of Amsterdam), to the middle of the eighteenth century. The temple which was taken as a model was one of the many from the Vijayanagara period, without later additions. Two sets of similar drawings of temples are also known from collections in Great Britain, but these date from the end of the eighteenth and the beginning of the nineteenth century; the sub-collection in the *Teylers Museum* comes with a fairly high degree of certainty from an earlier period. Three examples from it have been reproduced on sheets 368 below, 369 right, and 371 below.

The third group consists of ten miniatures of Hindu gods and scenes from the Ramayana on European paper, provided with folios with a description of each sheet in Telugu and folios with the Dutch translation. On the basis of a collection of identical miniature paintings in the *Museum für Völkerkunde* in Hamburg, which were completed in October 1757 in Rajahmundry on the commission of a French aristocrat, Duplant de Laval (1712-1776), the Haarlem miniatures can be ascribed to the same time and place. Rajahmundry lies in the delta of the Godavari River in Andhra Pradesh. Two examples from the Teylers Museum have been reproduced on sheet 369 left and sheet 371 above.

When and how these works on paper arrived in the *Teylers Museum* is unknown. The museum came into being from the collection of the Haarlem patrician Pieter Teyler van der Hulst (1702-1778). Haarlem became the seat of the *Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen* founded in 1752. The later secretary of the *Maatschappij* and director of the *Kabinet van Naturalia*, the famous chemist Martinus van Marum (1750-1837), became the first director of the *Teylers Museum* in 1784. He kept up a world-wide correspondence and it is presumably through his overseas contacts that these early pieces of evidence of Western interest in the culture of India entered the collection.

A contemporary of Van Marum was Jacob Haafner (1754-1809), originally from northern Germany, who between 1771 and 1786 lived in different places on the Coromandel Coast and in Ceylon. Back in the Netherlands he sought affiliation with the *Hollandsche Maatschappij*, but unfortunately without success. For other reasons as well he cannot be considered as the one who originally collected the drawings and miniatures in the *Teylers Museum*. For the names of gods in his writings he used the Bengali pronunciation (e.g. *Goneisch*), whereas the descriptions give South Indian names (for the same god, *Wikneswara*, *Poeliaar*). As far as is known he also never visited Rajahmundry. Moreover he illustrated his adventures which were later published in book form with his own drawings, and nowhere speaks about miniatures, temple architecture or images.

Haafner, who can be counted as one of the first enlightened or even romantically inspired traveller-authors in relation to South Asia in the Netherlands, was definitely not the only one with this ardent interest. This is already evident from the fact that the three files in the *Teylers Museum* must have been collected by three different Europeans. The French linguist and orientalist Abraham-Hyacinthe Anquetil-Duperron (1731-1805), who arrived in Pondicherry in 1755, also visited Rajahmundry and environs at that time. He was acquainted with Lubbert Jan Baron van Eck (1719-1765), who was first head of Pulicat (1757-1758) and then governor of Coromandel (1758-1761) and Ceylon (1762-1765). It was in particular in these kinds of enlightened circles that the first European lovers of Indian culture could be encountered.

blad 371 boven / sheet 371 above:

Teylers Museum, KT 1990 195.

[Anoniem, Rajahmundry, Andhra Pradesh, ca. 1757] :
[Anonymous, Rajahmundry, Andhra Pradesh, c. 1757] :

[Afbeelding van de dansende hindoe-god Ganesha, met beneden in miniatuur zijn rijdier, de rat].

[Depiction of the dancing Hindu god Ganesha, with his mount, the rat, shown in miniature below].

Waterverfschildering op papier, gekleurd, 25 x 18,5 cm.
Water-colour painting on paper, coloured, 25 x 18.5 cm.

blad 371 onder / sheet 371 below:

Teylers Museum, KT 1990 165.

[Anoniem, Andhra Pradesh, na 1742] :
[Anonymous, Andhra Pradesh, after 1742] :

[Afbeelding van de hindoe-god Shiva en zijn echtgenote Parvati].

[Depiction of the Hindu god Shiva and his consort Parvati].

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier,
61 x 46 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, 61 x 46 cm.

Verklaringen: [linksboven, linksonder] de letters BB en aantekeningen in Telugu, geen transcriptie.
Explanations: [upper left, lower left] the letters BB and notes in Telugu, not transcribed.

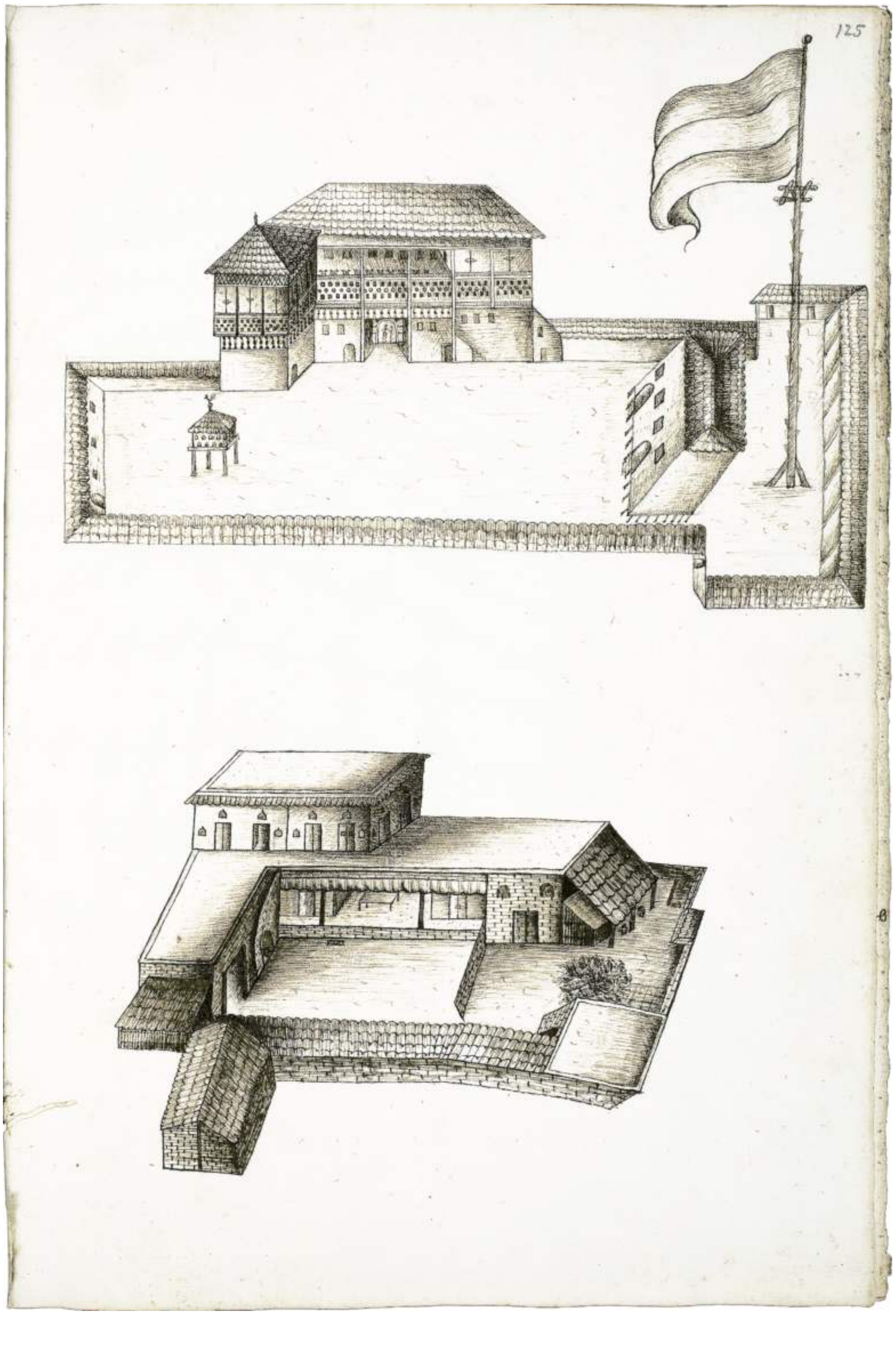

blad / sheet 372:

Universiteitsbibliotheek Leiden, Biblioteca Publica Latina 952 fol. 125.

[Anoniem, 1617-1634] :
[Anonymous, 1617-1634] :

[Twee compagniesloges aan de Coromandelkust].

[Two Company lodges on the Coromandel Coast].

Tekening met pen en penseel in inkt op papier,
29,5 x 19,5 cm.
Pen and brush drawing in ink on paper, 29.5 x 19.5 cm.

De tekening op blad 372, met twee afbeeldingen van compagniesloges aan de Coromandelkust, komen wederom uit het reisjournaal van Pieter van den Broecke in de collectie van de Biblioteca Publica Latina in de Universiteitsbibliotheek Leiden. Anders dan bij de tekening van het fort Geldria in Pulicat uit dezelfde bron op blad 358 ontbreekt hier een annotatie, wat de lokalisering van de loges bemoeilijkt. W. Ph. Coolhaas, in wiens bewerking het handschrift in 1962-1963 werd gepubliceerd onder de titel *Pieter van den Broecke in Azië*, vermoedt dat één van de gebouwen – waarschijnlijk het bovenste – het kantoor te Masulipatnam weergeeft; een opmerking in het handschrift verwijst naar de aanwezigheid van een afbeelding van deze loge. De locatie van de andere is lastig te bepalen. Mogelijk gaat het om een ander gebouw binnen dezelfde loge van Masulipatnam, maar waarschijnlijker is het dat het een van de overige vestigingen aan de noordelijke Coromandelkust betreft, bijvoorbeeld die in Petapoli. Dit blijft echter giswerk, waarover het handschrift geen uitsluitsel geeft.

The drawing on sheet 372, with two depictions of Company lodges on the Coromandel Coast, comes once more from the travel journal of Pieter van den Broecke in the collection of the *Biblioteca Publica Latina* in the Leiden University Library. In contract to the drawing of Fort Geldria in Pulicat from the same source on sheet 385, here an annotation is lacking, and this makes it difficult to localize the lodges. W.Ph. Coolhaas, in whose edition the manuscript was published in 1962-1963 with the title *Pieter van den Broecke in Azië*, assumes that one of the buildings, probably the upper one, was the office at Masulipatnam, as a remark in the manuscript refers to the presence of a depiction of this lodge. The location of the other is difficult to determine. Possibly it is another building within the same lodge of Masulipatnam, but it is more likely that it relates to one of the other settlements on the northern Coromandel Coast, for example the one in Petapoli. But this remains guesswork, and the manuscript does not give a definite answer.

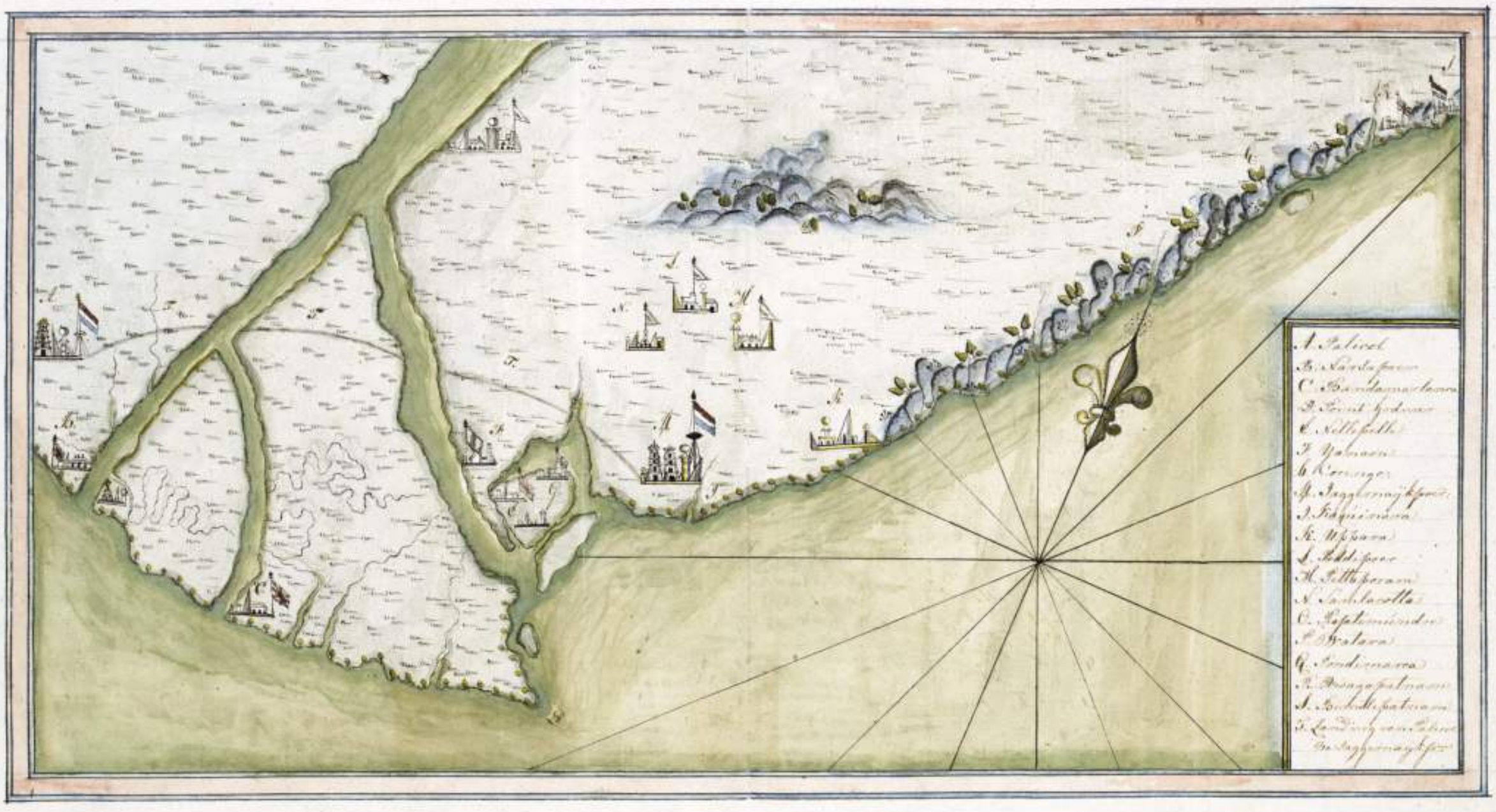

blad / sheet 373:

Nationaal Archief, 1.04.17 361 kaart / map no. 8.

[Anoniem, 1792] :
[Anonymous, 1792] :

[Kaart van de noordelijke Coromandelkust tussen Palakollu en Bimlipatnam].

[Map of the northern part of the Coromandel Coast between Palakollu and Bimlipatnam].

Schaal: niet aangegeven.
Scale: not indicated.

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 33 x 51 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 33 x 51 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechtsboven.
Orientation: north is upper right.

Verklaringen: [rechts] een legenda bij de letters A t/m T :
Explanations: [right] a key to the letters A to T :

A. Palicol.
B. Narsapoer.
C. Bandamarlanca.
D. Point Godwar.
E. Nellepelle.
F. IJanaon.
G. Coringo.
H. Jaggernaijkpoer:.
I. Kaquinara.
K. Uppara.
L. Reddipoer.
M. Pittaporam.
N. Samlacotta.
O. Rapatimundre.
P. Watara.
Q. Pondimarca.
R. Visagapatnam.
S. Bimilipatnam.
T. Landweg van Palicol na Jaggernaijkp:m.

Het kaartje uit 1792 van een deel van de noordelijke Coromandelkust op blad 373 maakt deel uit van verschillende stukken over een mogelijke opheffing van de Nederlandse kantoren ter plaatse. In de jaren na de Vierde Engelse Oorlog, die de Compagnie hier en elders enorme verliezen had toegebracht, wensten de bewindhebbers in de Republiek en de Hoge Regering te Batavia een realistisch beeld te verkrijgen van de (mogelijke) winstgevendheid van de diverse vestigingen aan deze kust. Daartoe werden de gezaghebber (na de Britse teruggave van de kantoren aan de Nederlanders in 1785 werd de gouverneursfunctie niet meer vergeven en was de hoogste functie op deze kust die van gezaghebber) en de opperhoofden aangezet om rapporten op te stellen, waarin ook de voor- en nadelen van een opheffing afgewogen dienden te worden. Van de beoogde hervormingen kwam door de overwegend starre houding van de dienaren ter plaatse echter weinig terecht. Voordat het ter zake tot een definitieve beslissing was gekomen, werden de vestigingen in 1795 door de Britten bezet. Het kaartje diende om de plaatselijke situatie in de Godavari-delta te verduidelijken voor de Hoge Regering, die tevens verzocht om de landweg (letter T) tussen Palakollu ('Palicol') en Kakinada ('Jaggernaijkp[oera]m') in te tekenen. Men wilde graag de mogelijkheid onderzoeken om de loge te Palakollu te lichten zonder de lucratieve handel in lijnwaad op te geven; de goederen moesten, zo luidde het advies, dan maar door koelies over land naar Kakinada vervoerd worden. Maar zelfs in dit voornemen lijkt de Hoge Regering door de dienaren aan de Coromandelkust tegengewerkt te zijn. Het kaartje is van matige kwaliteit, waarvoor men zich verontschuldigde met een verwijzing naar het gebrek aan gekwalificeerde ingenieurs, en het begeleidende rapport staat vol argumenten tegen het voorgenomen transport over land.

The little map from 1792 showing a section of the northern Coromandel Coast on sheet 373 is one of various documents on the possible closure of the Dutch offices there. In the years after the Fourth Anglo-Dutch War, which had caused the Company huge losses here and elsewhere, the directors in the Republic and the High Government in Batavia wanted to get a realistic picture of the (potential) profitability of the various establishments on this coast. For this purpose, the *gezaghebber* (after the British gave the offices back to the Dutch in 1785, the position of governor was no longer granted and the highest position on this coast was that of *gezaghebber*, director) and the chief factors were urged to compile reports in which the pros and cons of a closure were to be weighed up. However, because of the mainly rigid attitude of the staff on the spot little came of the intended reforms. Before definite decisions were reached on the matter, the settlements were occupied by the British in 1795. The map served to clarify the local situation in the Godavari Delta for the High Government, on whose request the land route (the letter T) between Palakollu (*Palicol*) and Kakinada (*Jaggernaijkp[oera]m*) was also drawn in. They wished to investigate the possibility of closing the lodge at Palakollu without giving up the lucrative trade in local textiles; according to the advice, the goods would then have to be carried by land to Kakinada by coolies. But even in this plan the High Government seems to have been obstructed by the staff on the Coromandel Coast. The map is only of mediocre quality, apologies for which were made by referring to the lack of qualified engineers, and the accompanying report is full of arguments against the proposed transport over land.

blad / sheet 374:

Rijksmuseum Amsterdam, NG-2008-60-29.

[Adrianus Canter Visscher, 1742-1744] :

De Stad Masulipat- / nam.

The Town of Masulipat- / nam.

Schaal: niet aangegeven.
Scale: not indicateed.

1 kaart in vogelvluchtperspectief, ms op papier, gekleurd, 53,5 x 63,5 cm.
1 map in bird's-eye perspective, ms on paper, coloured, 53.5 x 65.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is links.
Orientation: north is left.

Masulipatnam (Machilipatnam). De stad Masulipatnam nabij de monding van de Krishna-rivier was als belangrijkste haven van het rijk van Golkonda al ver voor de vestiging van de eerste Europeanen aan de Coromandelkust een bloeiend centrum van intra-Aziatische handel, waar kooplieden directe overzeese contacten onderhielden met Perzië, Surat en Zuidoost-Azië. De Nederlanders vestigden hier in 1605-1606 hun eerste post aan de Coromandelkust, maar de handel in Masulipatnam verliep niet steeds rimpelloos. De Compagnie trok zich in de zeventiende eeuw herhaaldelijk voor kortere of langere tijd terug uit deze vestiging, vanwege geschillen met het hof van Golkonda of gedwongen door een toestand van oorlog met de Europese concurrenten. Bovendien werd de stad tot tweemaal toe, in 1665 en 1687, door grote branden geteisterd en richtten ook een cycloon in 1679 en een overstroming in 1680 grote verwoestingen aan. Nadat het rijk van Golkonda in 1687 door de Mughals was geannexeerd, boette Masulipatnam flink in aan belang voor de handel. Het achterliggende land werd vooral in latere jaren veelvuldig geplaagd door rondtrekkende 'rovende parthijen', waarbij het in 1742 zelfs tot een belegering van de stad kwam.

In de collectie van het Rijksmuseum Amsterdam bevindt zich het zogenoemde Canter Visscher Manuscript, dat een uitvoerige beschrijving van de Coromandelkust uit de jaren kort voor het midden van de achttiende eeuw geeft en naast 28 Indiase miniaturen ook twee kaarten bevat, die hier zijn gereproduceerd op de bladen 374-375. Het manuscript is van de hand van Adrianus Canter Visscher, broer van de bekende predikant Jacobus Canter Visscher wiens *Mallabaarse Brieven* in 1743 postuum werden gebundeld en gepubliceerd. Adrianus diende de Compagnie aan de Coromandelkust als onderkoopman en fiscaal te Nagappattinam en Masulipatnam. Hij verliet Azië als fiscaal van de retourvloot in november 1745 en werkte in Nederland het manuscript uit, dat verder ongepubliceerd bleef. De afbeelding op blad 374 beeldt de aanval uit van een Marathaleger dat in 1742 dreigde Masulipatnam te brandschatten. Deze werd afgeslagen door een inderhaast samengestelde defensiemacht van compagniesmilitairen en troepen bijeengebracht door de lokale autoriteiten, onder aanvoering van de Nederlanders. De hoop was dat door al het geschut op de ommuring te plaatsen en dit langdurig in te zetten, de indruk werd gewekt dat de belegerden over een grote strijdmacht beschikten. Deze tactiek werkte uiteindelijk, maar intussen lagen op de rede al compagniesschepen klaar om in het geval van een overrompeling van Masulipatnam de Europese bezetting snel te evacueren. Na deze hachelijke belegering bereikte de omzet te Masulipatnam niet meer het vroegere niveau en werd in de volgende jaren al enkele malen in ernst overwogen het kantoor op te heffen. De uiteindelijke beslissing Masulipatnam voorgoed te verlaten viel tijdens de Zevenjarige Oorlog tussen Frankrijk en Engeland (1756-1763), toen de handel zo goed als stil lag en de stad eerst in Franse en vervolgens in Britse handen viel.

blad / sheet 375:

Rijksmuseum Amsterdam, NG-2008-60-30.

[Adrianus Canter Visscher, 1742-1744] :

't Eijland Dieuw of Diewij.

The Island of Dieuw or Divi.

Schaal: niet aangegeven.
Scale: not indicateed.

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 53,5 x 75 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 53.5 x 75 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechtsboven.
Orientation: north is upper right.

Adrianus Canter Visscher bezocht het nabijgelegen eilandje Divi ('Dieuw') ter ontspanning en nam de gegevens voor deze kaart op met, volgens eigen zeggen, geen enkel instrument dan het kompas. Op Divi, gelegen in de monding van de rivier Krishna, bevond zich nooit een vestiging van de Compagnie, al zijn in de zeventiende en achttiende eeuw wel bij herhaling pogingen ondernomen om deze tot stand te brengen. Het eiland was rijk aan hout en de grond was er door de afzetting van slib zeer vruchtbaar, maar bovenal was het gemakkelijk te verdedigen tegen invallen, aangezien het de meeste tijd van het jaar afgesneden was van het vasteland. De onderhandelingen – eerst met de vorst van Golkonda, later met de Mughal-regenten – liepen echter steeds op niets uit. Een laatste voorstel van de compagniesdienaren aan de Coromandelkust om opnieuw te pogen het recht op vestiging te verkrijgen, werd door de Hoge Regering in 1742 afgewezen, omdat de beraamde kosten veel te hoog waren.

Adrianus Canter Visscher visited the nearby little island of Divi (*Dieuw*) for relaxation and recorded the data for this map with, as he said himself, no other instrument than the compass. There was never a Company settlement on Divi, located in the mouth of the Krishna river, although repeatedly in the seventeenth and eighteenth centuries attempts had been made to bring this about. The island was well endowed with wood and the soil consisting of thick deposits of clay was very fertile, but above all it was easy to defend against invaders, seeing that for most of the year it was cut off from the mainland. However, the negotiations, first with the king of Golkonda and later the Mughal regents, always came to nothing. A final proposal by Company staff on the Coromandel Coast to try once more to obtain the right to settle was rejected by the High Government in 1742, because the estimated costs were much too high.

Masulipatnam (Machilipatnam). Long before the first Europeans settled on the Coromandel Coast, the town of Masulipatnam near the mouth of the Krishna River was, as the most important port of the kingdom of Golkonda, a flourishing centre of intra-Asiatic trade, where merchants maintained direct overseas contacts with Persia, Surat and South-East Asia. In 1605-1606 the Dutch set up their first post on the Coromandel Coast here, but the trade in Masulipatnam did not always run smoothly. In the seventeenth century the Company repeatedly withdrew from this settlement for shorter or longer periods, due to disputes with the court of Golkonda or forced by a state of war with the European competitors. Furthermore, on two occasions, in 1665 and 1687, the town was struck by great fires, and in 1679 a cyclone and in 1680 a flood caused serious damage. After the kingdom of Golkonda was annexed by the Mughals in 1687, Masulipatnam lost much of its importance for trade. The hinterland was especially in later years repeatedly plagued by roaming *rovende parthijen* (gangs of bandits), and in 1742 the town even came under siege for some time.

In the collection of the *Rijksmuseum Amsterdam* we find what is called the Canter Visscher Manuscript, which contains a lengthy description of the Coromandel Coast from the years shortly before the middle of the eighteenth century, and alongside 28 Indian miniatures also includes the two maps that have been reproduced here on sheets 374-375. The manuscript is by Adrianus Canter Visscher, a brother of the well-known clergyman Jacobus Canter Visscher whose *Mallabaarse Brieven* (Malabar Letters) were bundled and published posthumously in 1743. Adrianus served the Company on the Coromandel Coast as senior merchant and fiscal at Nagappattinam and Masulipatnam. He left Asia as a fiscal of the return fleet in November 1745, and in the Netherlands he worked up the manuscript, which remained unpublished. The picture on sheet 374 shows the attack by a Maratha army that was threatening to pillage Masulipatnam in 1742. This assault was beaten off by a hastily assembled defence force of Company soldiers and troops gathered by the local authorities, commanded by the Dutch. The hope was that by placing all the guns on the walls and firing them continuously the impression would be given that the defenders had a large fighting force at their disposal. This tactic eventually worked, but in the meantime Company ships were standing by in the roads in order to allow the European garrison to escape in case Masulipatnam be overcome. After this perilous siege the trade at Masulipatnam never reached its former level, and in the following years several times closing the office was seriously considered. The final decision to leave Masulipatnam for good came during the Seven Years' War between France and England (1756-1763), when the trade as good as ceased and the town fell first into the hands of the French and then of the British.

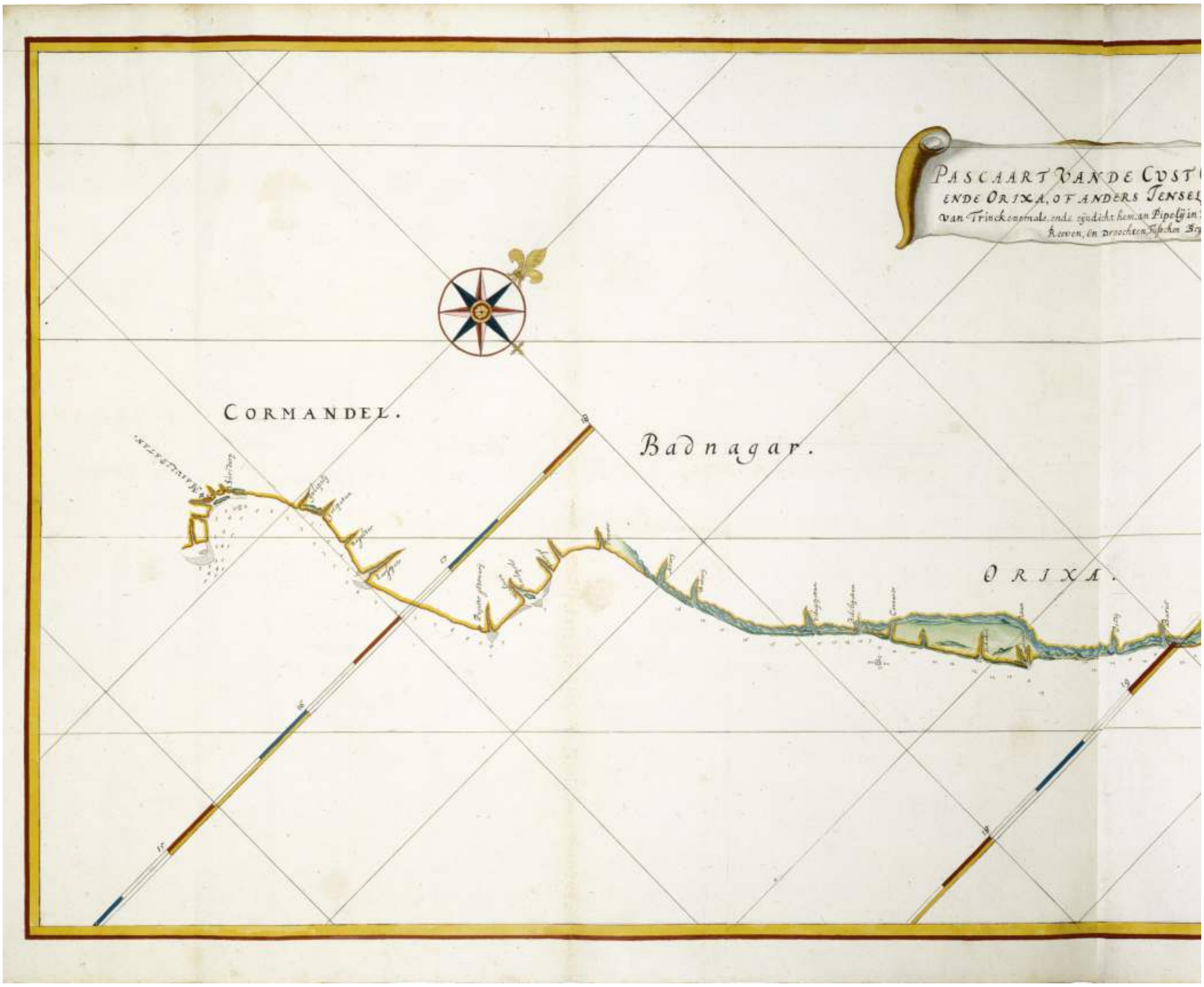

(Deel/Vol. I: *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam*, I-24 II).

bladen / sheets 376-377:

Österreichische Nationalbibliothek, Atlas Blaeu-Van der Hem 39:09.

[Johannes Vingboons, 1665-1670] :

Pascaart van de Cust Coromandel. / ende Orixa, of anders Tenselij [...].

Chart of the Coromandel Coast. / and Orissa, or else Tenselij [...].

Schaalstok van 15 Duijtsche Mijlen 15 in Een graadt der breedte = [ca. 1 : 925.000].
Scale-bar of *15 Duijtsche Mijlen 15 in Een graadt der breedte* = [approximately 1: 925,000].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 53 x 128,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 53 x 128.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechtsboven.
Orientation: north is upper right.

Verklaringen: [midden boven] vervolg van de titel :
Explanations: [above centre] continuation of the title :

Beginnende / van Trinckenemale, ende eijndicht hem, an Pipelij in Bengalen, met al Haar Bancken, / Reeven, en Droochten, Tusschen Beyden.

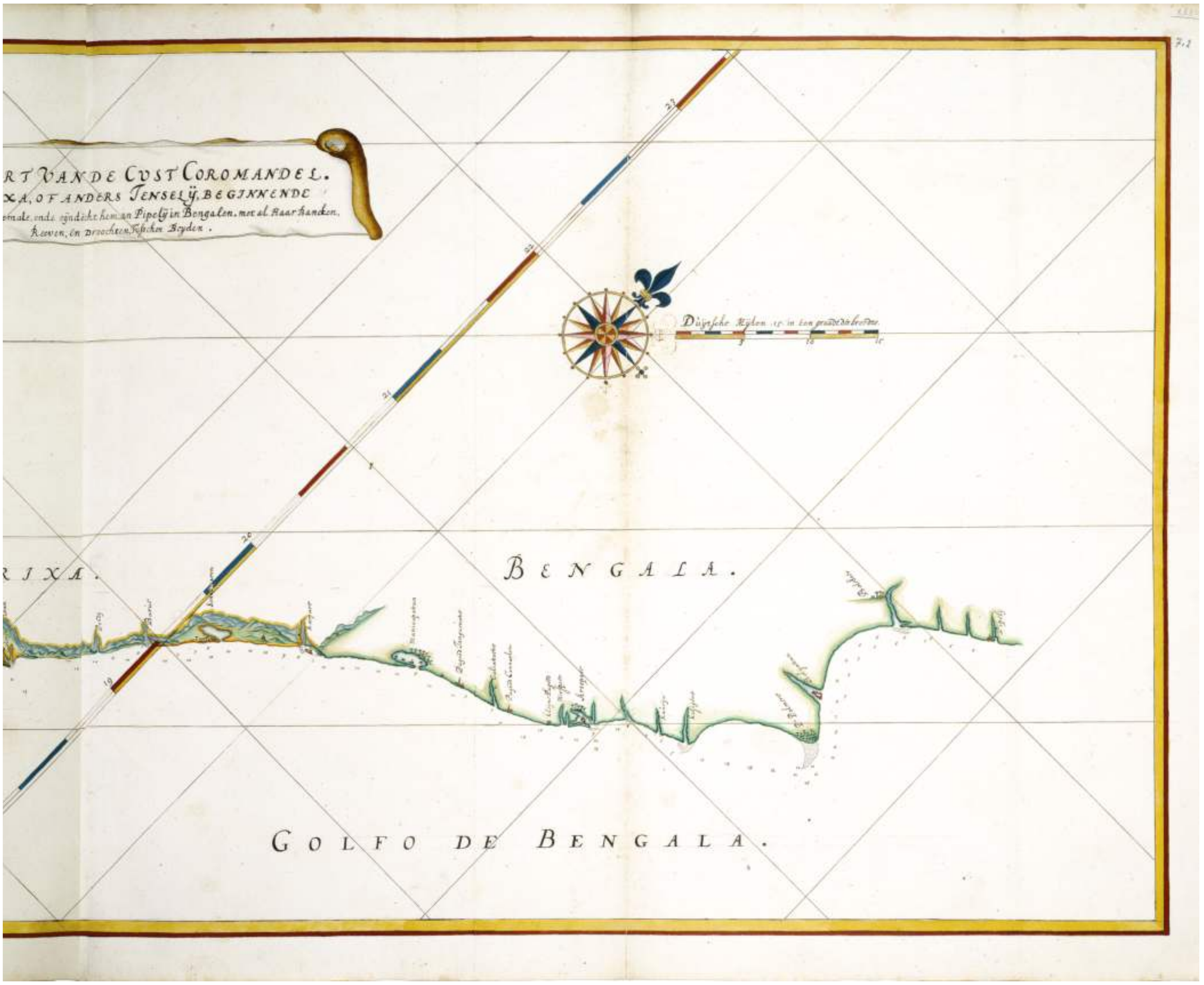
RT VAN DE CUST COROMANDEL.
XA, OF ANDERS TENSELÿ, BEGINNENDE
ömale, ende eijndelijck hem aen Pipelÿ in Bengalen, met al Haar handen,
Reeven, en Drooghen Visschen Beyden.
Düytsche Mylen 15 in een graedt 20 breetes.
RIXA.
BENGALA.
GOLFO DE BENGALA.

De noordelijke Coromandelkust. De kaart van Johannes Vingboons voor de atlas van Laurens van der Hem op de bladen 376-377 vormt het noordwaartse vervolg van zijn weergave van de zuidelijke Coromandelkust op de bladen 336-337. De bedekte kust wordt correct afgebeeld als bestaande uit drie gedeelten: 'Cormandel', 'Orixa' en 'Bengala', al wordt het noordelijkste deel niet tot de huidige deelstaat West-Bengalen gerekend. Enkele van de overige genoemde toponiemen in de titel ('Tensely' en 'Trinckenemale') en in de kaart zelf ('Badnagar') zijn niet verklaarbaar en moeten aan onkunde of vergissingen worden toegeschreven; Trincomalee is een havenplaats aan de oostkust van Ceylon! De kaart is gereproduceerd als inleidend overzicht van de noordelijke Coromandelkust, waarvan de overige kaarten zijn opgenomen op blad 373 en hierna op de bladen t/m 382.

The northern Coromandel Coast. The chart by Johannes Vingboons for the atlas of Laurens van der Hem on sheets 376-377 forms the northerly continuation of his depiction of the southern Coromandel Coast on sheets 336-337. The coast covered is correctly described as consisting of three parts, *Cormandel*, *Orixa* and *Bengala*, although the northernmost section is at present not included in the state of West Bengal. Several of the other toponyms mentioned in the title (*Tensely* and *Trinckenemale*) and on the map itself (*Badnagar*) cannot be explained and have to be ascribed to ignorance or errors – Trincomalee is a port on the east coast of Ceylon! The map has been reproduced as an introductory overview of the northern Coromandel Coast, the other maps of which are included on sheet 373 and on the next sheets up to 382.

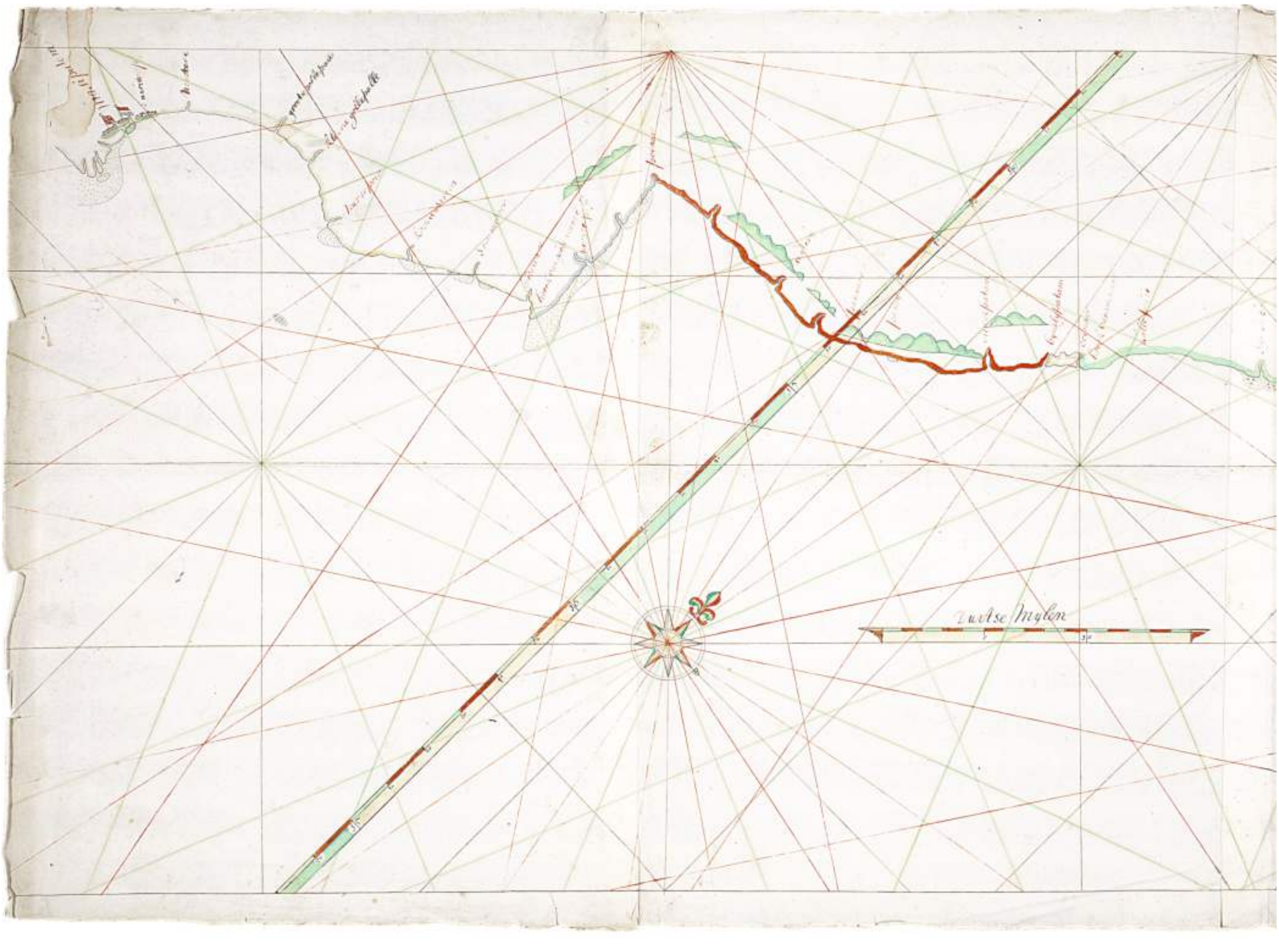

bladen / sheets 378-379:

Universiteitsbibliotheek Leiden, Collectie Bodel Nijenhuis 006-14-030.

[Anoniem, ca. 1690] :
[Anonymous, c. 1690] :

[Kaart van de noordelijke Coromandelkust].

[Chart of the northern part of the Coromandel Coast].

Schaalstok van 15 Duitse Mylen = [ca. 1 : 855.000].
Scale-bar of *15 Duitse Mylen* =
[approximately 1 : 855,000].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 39 x 115 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 39 x 115 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechtsboven.
Orientation: north is upper right.

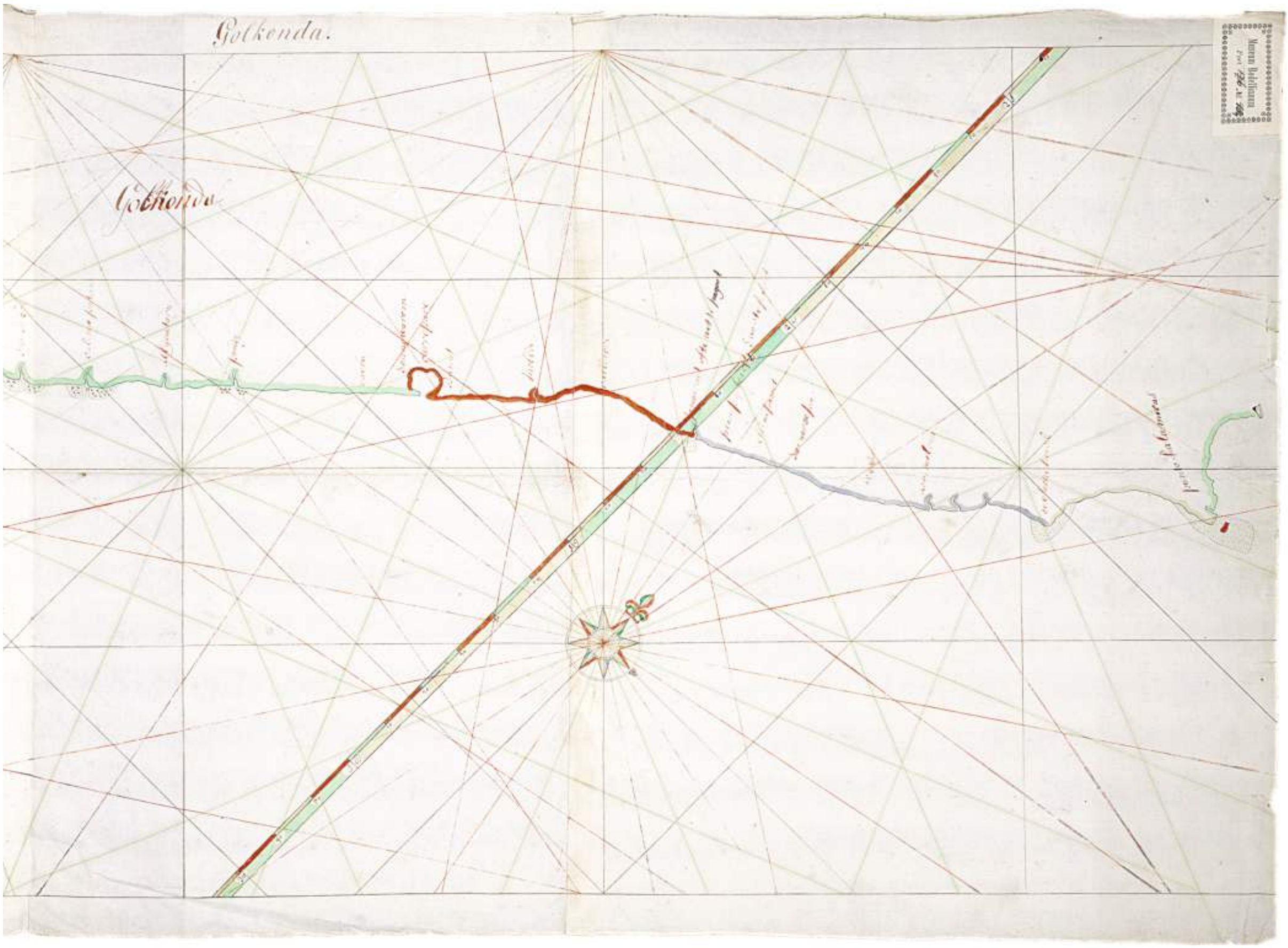

De kaart van de noordelijke Coromandelkust op de bladen 378-379, uit de Collectie Bodel Nijenhuis in de Universiteitsbibliotheek Leiden, toont de kustlijn van Masulipatnam in het zuiden tot aan Palmyras Point ('Punto Palamiras') in het noorden. De Orissakust, hier aangeduid als 'Golkonda', viel in de compagniestijd onder Coromandel en werd als zodanig soms ook op kaarten aangegeven, hoewel (zoals we al hebben gezien) de benaming 'Orixa' ook vaak werd gebruikt. Na de annexatie van het Golkondase rijk door de Mughals in 1687 werd de streek op kaarten met 'Orixa' of 'Mogol' en nog zelden met 'Golkonda' aangeduid, waardoor de datering rond 1690 gesteld kan worden. Aan de Orissakust had de Compagnie weinig belangen en schepen die het gebied aandeden, waren voornamelijk op doorreis tussen Coromandel en Bengalen. Alleen in Bimlipatnam was de handel van betekenis; de loge aldaar werd pas vrij laat in de compagniestijd voorzien van een fortificatie, na het midden van de achttiende eeuw.

The chart of the northern Coromandel Coast on sheets 378-379, from the Bodel Nijenhuis Collection in the Leiden University Library, shows the coastline from Masulipatnam in the south as far as Palmyras Point (*Punto Palamiras*) in the north. The coast of Orissa, here indicated as *Golkonda*, came under Coromandel in the time of the Company, and was also sometimes shown on maps as such, although (as we have already seen) the name *Orixa* was also often used. After the kingdom of Golkonda was annexed by the Mughals in 1687 the region was marked on maps with *Orixa* or *Mogol* and only very occasionally with *Golkonda*, so that the dating can be placed at around 1690. The Company had few interests on the coast of Orissa and ships that called there were mainly on their way through between Coromandel and Bengal. Only in Bimlipatnam was the trade of any significance; the lodge there was provided with a fortification quite late in the Company period, after the middle of the eighteenth century.

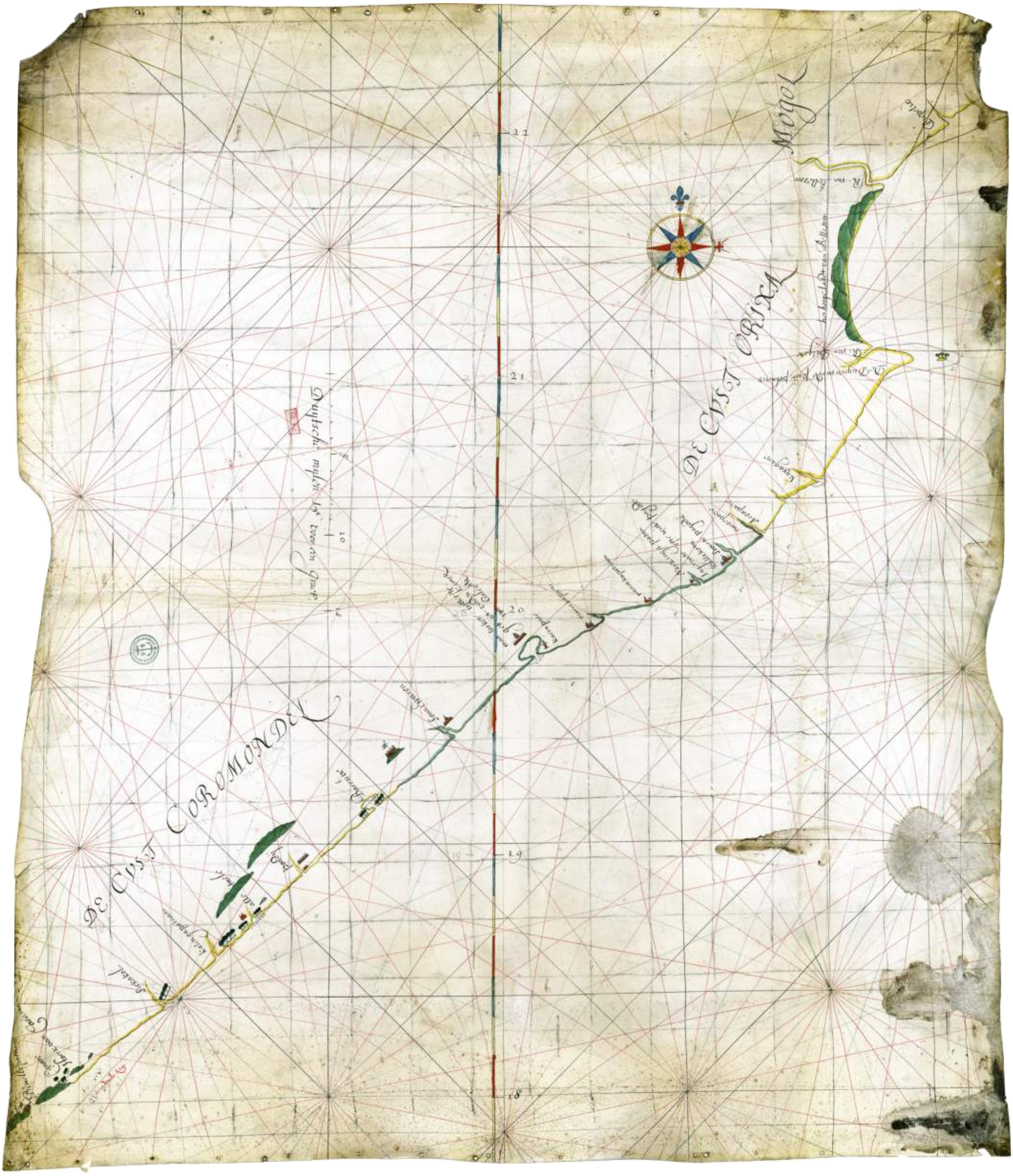

blad / sheet 380:

Bibliothèque nationale de France, DCP SH 18 pf. 203 div. 4 p. 1.

[Anoniem, ca. 1690] :
[Anonymous, c. 1690] :

[Kaart van de noordelijke Coromandelkust].

[Chart of the northern part of the Coromandel Coast].

Schaalstok van 15 Duytsche mylen 15 voor een Graet = [ca. 1 : 597.000].
Scale-bar of *15 Duytsche mylen 15 voor een Graet* = [approximately 1: 597,000].

1 kaart : ms op perkament, gekleurd, 92 x 78 cm.
1 map : ms on vellum, coloured, 92 x 78 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

De perkamentkaart van de noordelijke Coromandelkust uit de collectie van de Bibliothèque nationale de France op blad 380 reikt in het uiterste noorden tot de grens met het eigenlijke Bengalen nabij Balasore ('Bellesoor') en Pipli ('Piepelie'). De Bengaalse handelsactiviteiten werden aanvankelijk geleid vanuit Pipli, tot in de jaren vijftig van de zeventiende eeuw de vestiging aan de Hugli goed tot ontwikkeling kwam. Later werd Pipli verruild voor Balasore, dat in de vaart tussen Coromandel en Bengalen een belangrijke verbindingsfunctie innam. Verder wordt op de kaart de uiterste limiet van het Golkondase rijk aangegeven, wat erop duidt dat de kaart voor ca. 1690 vervaardigd is. De kaart zelf bevat sporen van intensief gebruik en is voorzien van een rasterindeling, met behulp waarvan kopieën konden worden gemaakt.

The vellum chart of the northern Coromandel Coast from the collection of the *Bibliothèque nationale de France* on sheet 380 reaches in the extreme north as far as the border of actual Bengal near Balasore (*Bellesoor*) and Pipli (*Piepelie*). Trading activities in Bengal were initially led from Pipli, until in the fifties of the seventeenth century the settlement on the Hugli came to the fore. Later Pipli was exchanged for Balasore, which occupied an important position as link in the trade between Coromandel and Bengal. The furthest limit of the kingdom of Golkonda is also marked on the map, which indicates that the map was made before about 1690. The map itself shows traces of intensive use, and is provided with a grid which could be used to make copies.

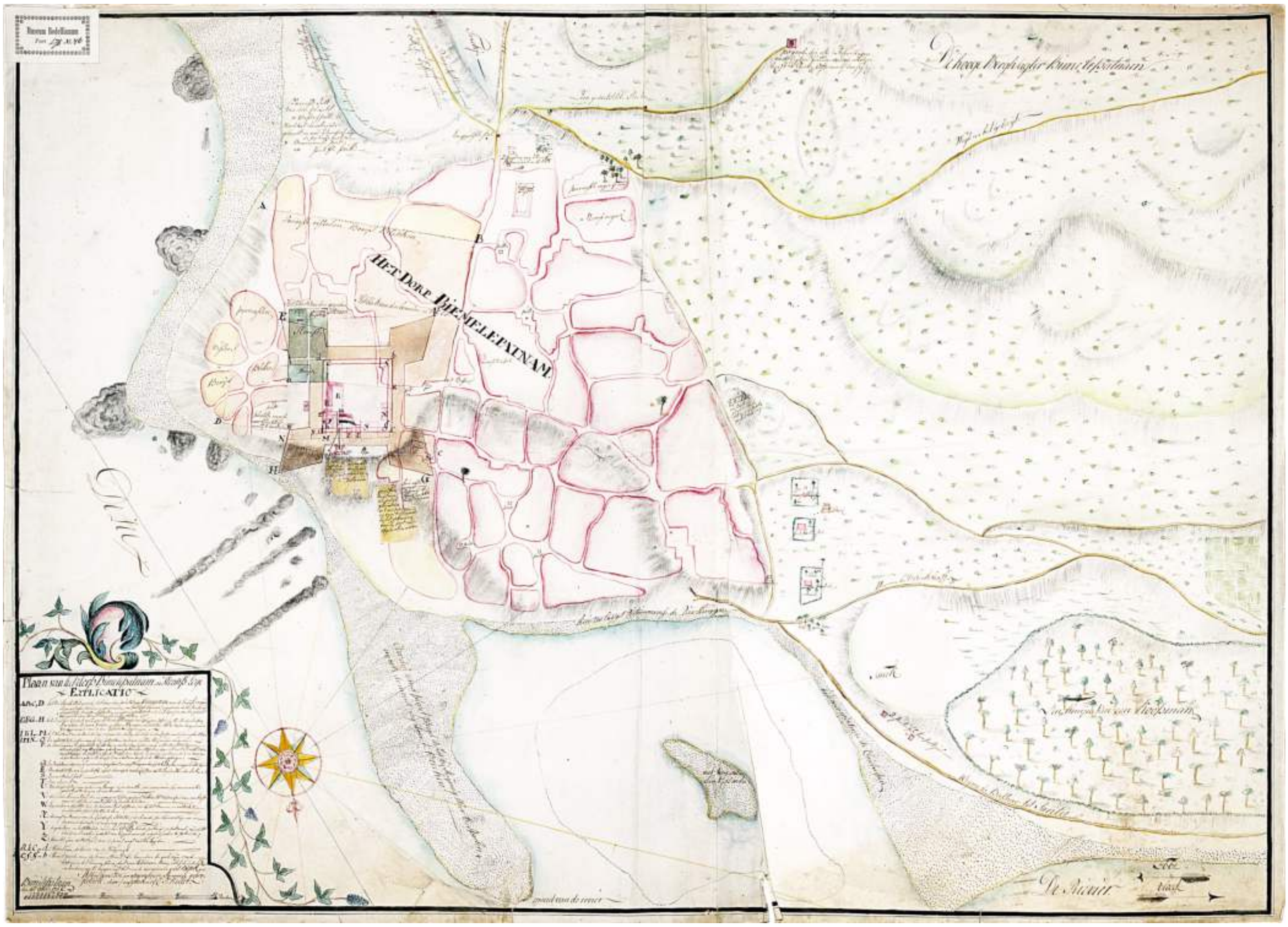

blad / sheet 381:

Universiteitsbibliotheek Leiden, Collectie Bodel Nijenhuis 002-09-034.

C: P:r Keller, Bimilepatnam den 18 9ber: 1756 :
C: P:r Keller, Bimlipatnam the 18th of November 1756 :

Plaan van het dorp Bimelepatnam en 'SE Comp:s loge.

Plan of the village Bimlipatnam and the Honourable Company's lodge.

Schaalstok van 50 Roeden = [ca. 1 : 1.745].
Scale-bar of *50 Roeden* = [approximately 1 : 1,745].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 52 x 74 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 52 x 74 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Verklaringen: [linksonder] een legenda bij de letters A t/m Z en a t/m h :
Explanations: [lower left] a key to the letters A to Z and a to h :

Explicatio.
A.B.C.D. Het vierkante stuk grond, dat door den prins van Visagaram aan de E:com: vergunt is om na Eijgen believen, en goedvinden, een fort op te bouwen; wordende de blocken bruijn afgeset zijnde, ten Eersten affgebroken, en is door mij onderteekend in 't bijwesen van den gesant van gemelde prins met vlaggetjes affgestoken.
E.F.G.H. Het regulier vierhoek van 't geprojecteerde Fort zijnde ieder palijgone exterieur 46 Roeden Een face off gesigtlinie 11 Roeden 7 voeten, een flancq 4¾ roeden, een courtine 16¾ Roeden lang, en na de gewone manier van de heer Vauban afgedragen.
I.M.N.en O. Een agterstuk sucessive aan de loge getrocken, en maar met een kleijmuur omgeven.
P. De wooning van 't opperhoofd, zijnde boven, en beneden deselve eenige vertrecken tot dispencen als andersints; dog thans door gebrek van pakhuijsen altesamen opgevut met 'S Comp: coopmanschappen; en pakken van de kooplieden, zijnde de overige goederen hier en daar in particuliere gekente huijsjes, en in dat van den secunde Hoorne geborgen.
Q. Een slaapkamer door den E: van coeverden aangebouwt, en meest vergaan dewijl de balken van manges houten zijn.
R. Benedenplaatsje van 't opperhoofd, zijnde daar op de combuijs, slave vertrekjes en hoenderhok.
S. Een verkenshok.
T. Een secreet.
U. Een duijve hok waaronder een kamer is in dewelke, een cannonier sijn ammonitie goedertjes te bergen is aanbevolen.
V: Drie oude kamertjens, die in vroeger tijden gedient hebben tot dispensjes van borst maar nu moeten de malleijers sig daarin behelpen.
W. Een verheeve plaatsje daar de cannonetjes opstaan, om bij het komen en vertrekken der scheepen salut schooten te doen.
X. De wagt en kamer van de Europeese soldaten; is al mede seer bouwvallig, en is bevorens des cassiers wooning geweest.
Y. De gebroken en halfstaande muur van het affgebrande pakhuijs, en pakzaal, zijnde tot behulp met matten gedekt om bij goed weer als nog de lijwaten te sorteeren.
Z. Twee kleijne vertrekjes, daar de pions wagt moeten houden.
a.b.c. en d. Toont aan, de breede van de walgangh.
e.f.g. en h. Thoont meede aan, de binnen straat, die beneeden de wal zijn rond loopen, en het binnen pleijn dat men bebouwen kan, alles duijdelijker en breedvoeriger te beogen uijt het mede overgaande groot Bestek.

Aldus gemeeten en opgenomen soo meede geprojecteerd door, was geteekend, C: P:r Keller.
Bimilepatnam den 18 9ber: 1756.

Bimlipatnam (Bhimunipatnam). Bimlipatnam, ca. 25 kilometer ten noordoosten van de tegenwoordige Indiase marinehaven Vishakhapatnam, was de meest noordelijke van de Nederlandse vestigingen aan de Coromandelkust. Als centrum van een belangrijk rijstbouwgebied werd deze plaats spoedig na de opening van de eerste loge omstreeks 1652 van betekenis voor de levering van rijst aan het gouvernment Ceylon en, in mindere mate, aan Perzië. Verder werd in het achterland (grove) textiel ingekocht, die hier gebleekt werd op eigen bleekvelden. Vanwege de aanwezigheid van ijzererts in de omgeving was er aanvankelijk ook een spijkermakerij, maar dit werk werd al rond 1663 bij gebrek aan ambachtslieden gestaakt. Al met al lijkt het belang van de post voor de compagnieshandel nooit erg groot te zijn geweest en de reden voor het aanhouden ervan, zeker gezien de voortdurende moeilijkheden tussen de VOC en de lokale regenten en de overlast van de militaire campagnes in het gebied, moeten dan ook vooral gezocht worden in praktische overwegingen. Bimlipatnam bood schepen een redelijk veilige haven gedurende het hele jaar, een grote zeldzaamheid aan de Coromandelkust. Verder was hier altijd voldoende proviand beschikbaar, waardoor de plaats een verversingspost werd voor compagniesschepen op de langere trajecten in de regio, bijvoorbeeld van Ceylon naar Bengalen of van de Coromandelkust naar Zuidoost-Azië.

Na een overval door Maratha-troepen in 1754 werd eerst overwogen de vestiging geheel te sluiten en de handel over te brengen naar het zuidelijker gelegen kantoor te Kakinada (Jaggernaikpuram). De lokale Mughal-regent Visia Ramarasu vreesde echter dat het vertrek van de Nederlanders de lokale economie ernstig zou schaden en verleende de Compagnie in 1756 het recht een fort te Bimlipatnam op te trekken, dat de loge in elk geval tegen rondtrekkende plunderaars zou kunnen beschermen. Voor het ontwerp daarvan werd de in Ceylon gestationeerde militair ingenieur Coenraad Pieter Keller (zie Deel IV: *Ceylon*) aangesteld, met de uitdrukkelijke aanwijzing het project op de zuinigste wijze uit te werken. Keller was tussen 1748 en 1750 betrokken geweest bij de versterking van het fort te Sadraspatnam aan de zuidelijke Coromandelkust, waar hij naar het oordeel van de Hoge Regering verkwistend had gehandeld. De beide kaarten op de bladen 381 en 382 uit de Collectie Bodel Nijenhuis in de Universiteitsbibliotheek Leiden behoorden oorspronkelijk bij een of meerdere versies van de projectplannen die Keller in 1756 in het kader van zijn opdracht voor Bimlipatnam vervaardigde. Op de eerste, een overzichtskaart van de plaats met directe omgeving, is de ligging van het toekomstige fort aangegeven door middel van een ingekleurde omtrek. Voor de aanleg moesten enkele bestaande gebouwen, waaronder een pagode, worden geruimd. Het vierkante grondplan met vier hoekbastions en zijden van ruim 150 meter was voor die tijd bepaald al een conservatief ontwerp, dat men eerder in de eerste helft van de zeventiende eeuw zou hebben verwacht; de keuze voor deze opzet kwam ongetwijfeld voort uit kostenoverwegingen. Naast militaire aanwijzingen heeft Keller op zijn kaart ook diverse aantekeningen met betrekking tot allerlei alledaagse zaken in Bimlipatnam vermeld. Zo wordt de plaats aangeduid waar lijken werden verbrand, zijn de voor de verschillende etnische groepen bestemde waterputten ingetekend en valt bij een tempel op een hoogte ten zuidwesten van de plaats te lezen dat deze 'alle saturdagen met ligten geillumineerd' werd.

Bimlipatnam (Bhimunipatnam). Bimlipatnam, about 25 kilometres to the north-east of the present naval base of Vishakhapatnam, was the most northerly of the Dutch settlements on the Coromandel Coast. As centre of an important rice-growing region, soon after the first lodge was opened in 1652 this place became significant for supplying rice to the government of Ceylon and, to a lesser extent, to Persia. As well as this, in the interior (rough) textiles were bought, and these were bleached in the Company's own bleaching fields. Because of the presence of iron ore in the area there was initially also a nail-making forge, but this work was already stopped in about 1663 due to a lack of craftsmen. All in all, however, it seems that the importance of the post for the Company's trade was never great, and the reasons for keeping it, certainly in view of the constant difficulties between the VOC and local regents and the inconvenience of the military campaigns in the area, have to be sought mainly in practical considerations. Bimlipatnam offered ships a reasonably safe anchorage for the whole year, a great rarity on the Coromandel Coast. Furthermore there were always sufficient food supplies available, so that the town became a victualling station for Company ships on the longer sectors in the region, for example from Ceylon to Bengal or from the Coromandel Coast to Southeast Asia.

After an attack by Maratha troops in 1754, closing the settlement completely and transfering the trade to the office at Kakinada (Jaggernaikpuram) located further south were first considered. The local Mughal regent Visia Ramanasu feared, however, that the departure of the Dutch would seriously damage the local economy and in 1756 granted the Company the right to erect a fort at Bimlipatnam, which could in any case protect the lodge from roaming plunderers. The military engineer from Ceylon commissioned to design the new stronghold, Coenraad Pieter Keller (see Volume IV: *Ceylon*), was given the express instruction to develop the project in the most economical way. Between 1748 and 1750 Keller had been involved in reinforcing the fort at Sadraspatnam on the southern Coromandel Coast, where in the judgement of the High Government he had acted extravagantly. The two maps on sheets 381 and 382 from the Bodel Nijenhuis Collection in the Leiden University Library originally belonged with one or more versions of the project plan that Keller made in 1756 in the framework of his commission for Bimlipatnam. On the first, a general map of the town with its immediate surroundings, the site of the future fort is marked by means of a coloured outline. Before construction several existing buildings, including a temple, would have to be removed. The square ground-plan with four corner bastions and sides more than 150 metres long was for that time definitely a conservative design, one that might rather have been expected in the first half of the seventeenth century; the choice for this layout was without doubt based on considerations of cost. In addition to various remarks of a military nature on his map, Keller also gives some notes relating to everyday matters in Bimlipatnam. For example, he indicates the place where corpses were cremated, draws the wells that were intended for the different ethnic groups, and at a temple on a height to the south-west of the town we can read that this was 'illuminated with lights every Saturday'.

Museum Bodelianum
Port 476 N. 180

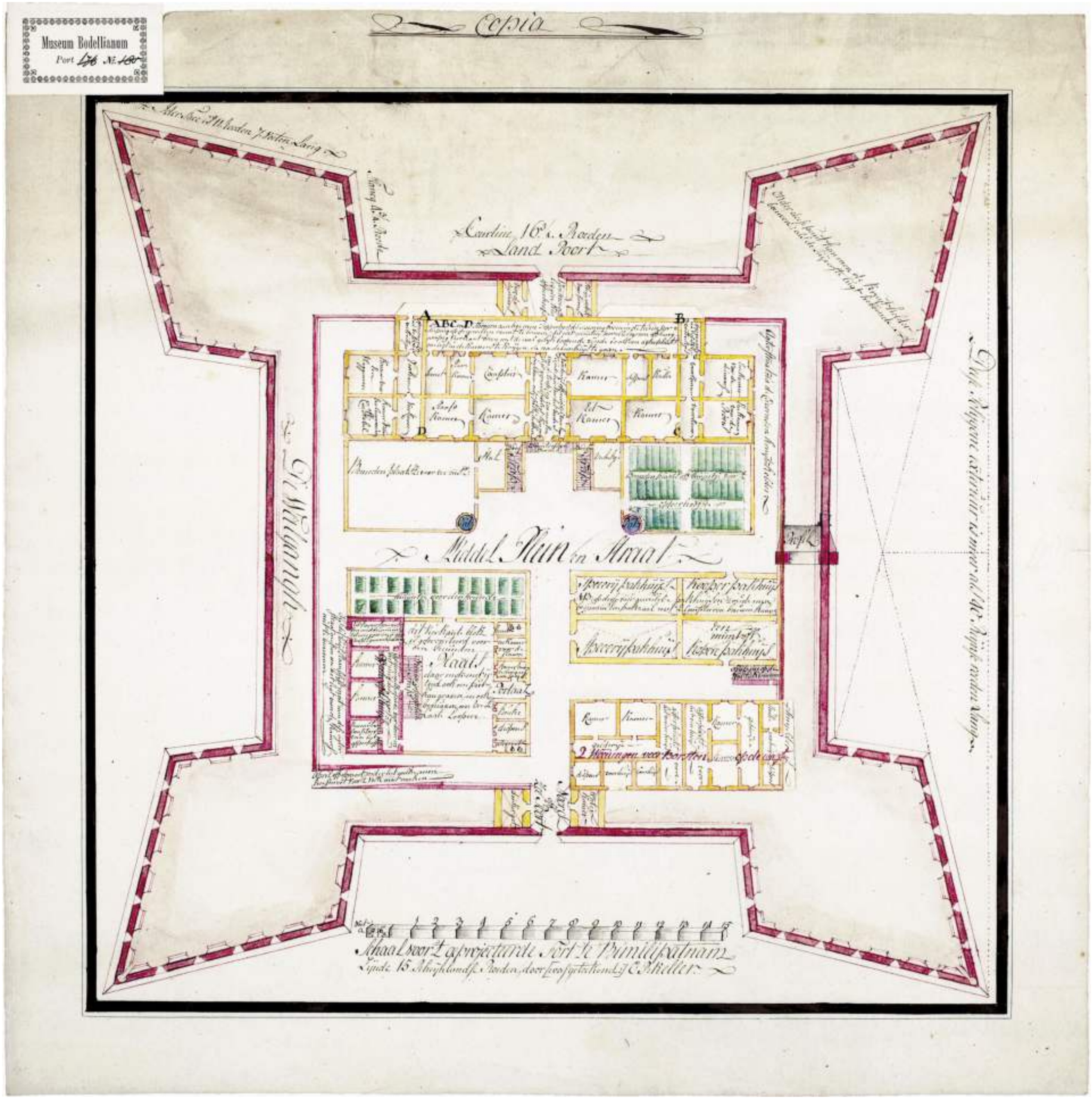

blad / sheet 382:

Universiteitsbibliotheek Leiden, Collectie Bodel Nijenhuis 002-12-040 (dicht / closed).

Door [was geteekend:] C: P: Keller, [1756] :
By [was signed:] C: P: Keller, [1756] :

't Geprojecteerde Fort te Bimilipatnam.

The Projected Fort at Bimlipatnam.

Schaalstok van 15 [Rheijnlandse Roeden] = [ca. 1 : 520].
Scale-bar of *15* [*Rheijnlandse Roeden*] =
[approximately 1 : 520].

1 kaart + 1 profiel : ms op papier, gekleurd, 33 x 33 cm.
1 map + 1 profile : ms on paper, coloured, 33 x 33 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Het rijk geannoteerde kopie-grondplan van het fort naar Coenraad Pieter Kellers ontwerp uit 1756 op blad 382, compleet met papillotten om de situatie op de begane grond en eerste verdieping weer te geven (blad 382 onder, geopend), maakt een professionele indruk. Niettemin mondde de constructie van het fort in de volgende jaren uit in een bouwtechnische ramp, die Keller nog lange tijd zou achtervolgen. Al in 1759 meldde de Hoge Regering veel redenen te hebben misnoegd te zijn over de trage voortgang en hoge kosten van de werkzaamheden. De zaken werden er bepaald niet beter op toen later in dat jaar uit Bimlipatnam gerapporteerd werd dat tijdens een zware regenbui het meeste werk was ingestort, weggespoeld of verzakt, en dat een en ander slechts tegen hoge kosten te herstellen zou zijn. Besloten werd om het werk toch voort te zetten, maar tegelijkertijd op al het mogelijke nog ingrijpender te bezuinigen. In 1767 oordeelde de luitenant-ingenieur C.L. Ziegeler na een inspectie zeer negatief over de uiteindelijke aanleg en de staat waarin het fort zich toen bevond. Keller, volgens eigen schrijven dan al op oude dag, liet de aantijgingen niet over zijn kant gaan en leverde een lijvig verweerschrift in bij de Hoge Regering. Daarin probeert hij de schuld naar vermogen in de schoenen te schuiven van de inlandse assistent 'Henk', die hij in het stuk vergaande laksheid en gebrek aan inzicht verwijt. Verder worden de extreme klimaatomstandigheden en het ongelijke terrein ter plaatse aangevoerd als ongeschikt voor de aanleg van een versterking volgens de Europese beginselen van de vestingbouw. In deze laatste argumentatie bleek Keller profetische kwaliteiten te bezitten, toen in 1768 de muren opnieuw bezweken als gevolg van zware moessonregens. Ook daarna werd het fort weer hersteld, maar het definitieve einde kwam vervolgens al in 1781, tijdens de Vierde Engelse Oorlog, toen de Britten Bimlipatnam bezetten en de wankele versterking aansluitend lieten springen.

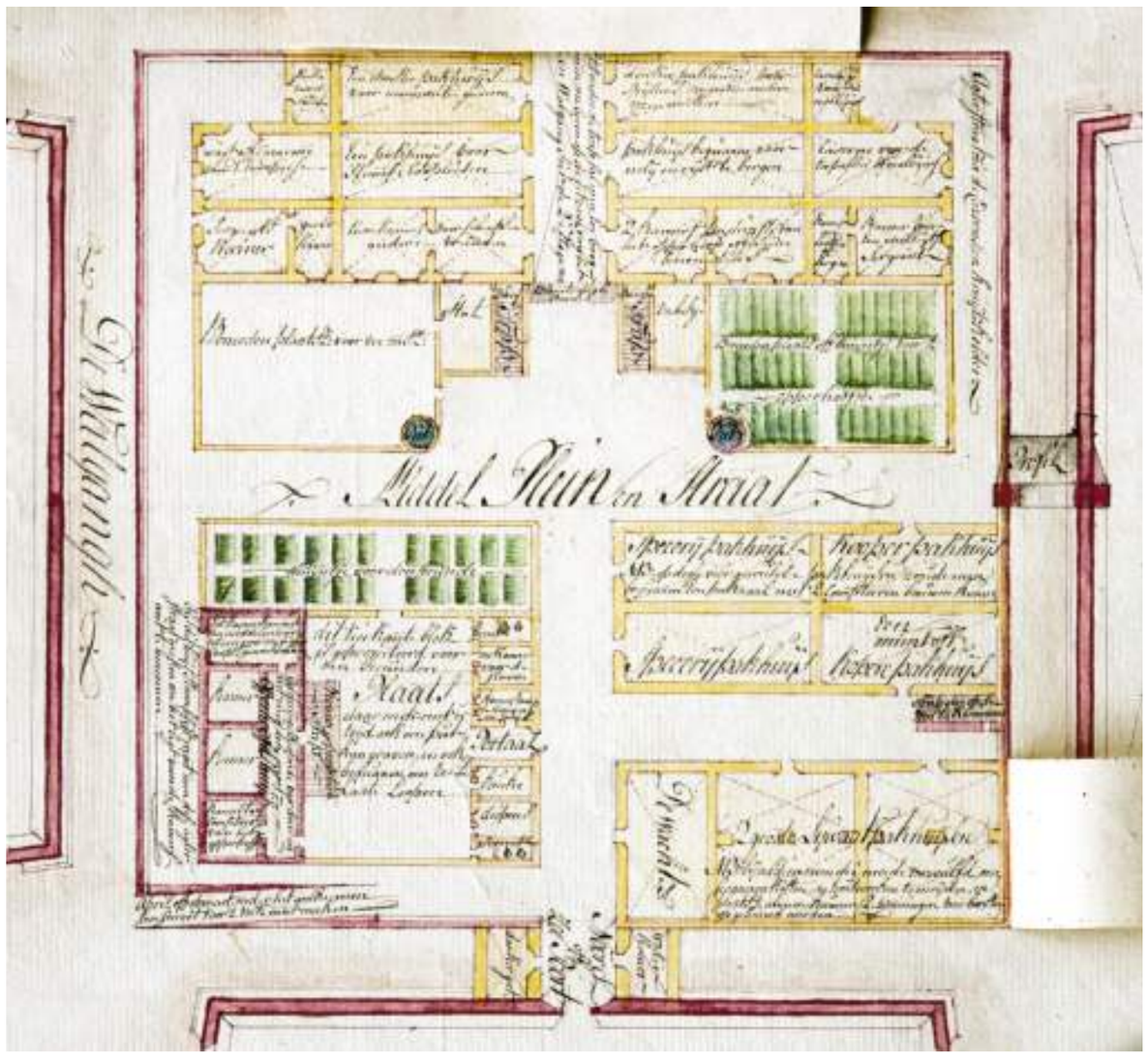

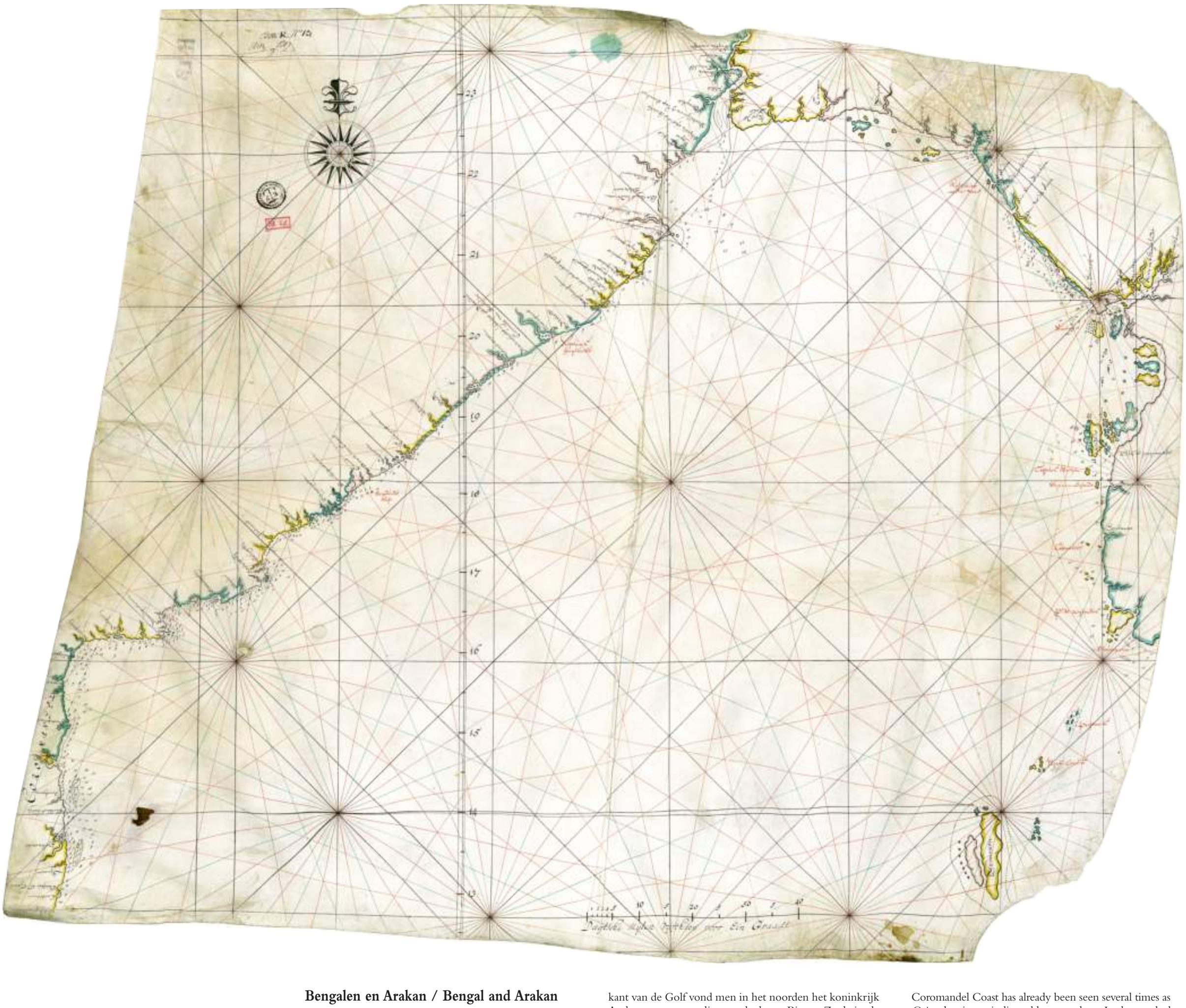

Bengalen en Arakan / Bengal and Arakan

(Deel/Vol. I: *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam*, I-26a, I-26b, I-27, I-28, I-29a, I-29b).

blad / sheet 383:

Bibliothèque nationale de France, DCP SH 18 pf. 201 div. 1 p. 3.

[Anoniem, ca. 1650] :
[Anonymous, c. 1650] :

[Kaart van de Golf van Bengalen].

[Chart of the Bay of Bengal].

Schaalstok van 40 Duijtsche Mijlen vijfthien voor Een Graadt = [ca. 1 : 1.925.000].
Scale-bar of *40 Duijtsche Mijlen vijfthien voor Een Graadt* = [approximately 1: 1,925,000].

1 kaart : ms op perkament, gekleurd, 75 x 88 cm.
1 map : ms on vellum, coloured, 75 x 88 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

The abundantly annotated copy ground-plan of the fort according to Coenraad Pieter Keller's design from 1756 on sheet 382, complete with affixes to show the situation of the ground floor and first floor (sheet 382 below, opened), gives a professional impression. Nevertheless the actual construction of the fort in the following years turned into a complete disaster, and this would pursue Keller for a long time. In 1759 the High Government already made it clear that there were many reasons to be displeased about the slow progress and high cost of the work. Things did not get any better when later that year a report came from Bimlipatnam that most of the work had either collapsed or subsided and some parts had even been washed away completely during a rainstorm, and that it could only be restored at great expense. It was decided to continue the work anyway, but at the same time even more severe economies had to be imposed in every possible way. In 1767, after an inspection the lieutenant-engineer C.L. Ziegler gave a very negative judgement on the ultimate construction and the state the fort was in at that time. Keller, as he wrote himself then already in old age, did not let the imputations pass and handed in a lengthy refutation to the High Government. In this he attempts to push the blame as far as he could onto the native assistant 'Henk', whom he accuses of profound laxity and lack of understanding. Furthermore, the extreme climatic conditions and uneven terrain on the site are cited as being unsuited for the construction of a fort according to the European principles of military architecture. On this last point Keller turned out to possess prophetic qualities, when in 1768 the walls once more gave way as the result of heavy monsoon rains. Even then the fort was again repaired, only to be destroyed for good in 1781, during the Fourth Anglo-Dutch War, when the British occupied Bimlipatnam and without delay had the crumbling stronghold blown up.

De Golf van Bengalen. De kaart op perkament uit de collectie van de Bibliothèque nationale de France op blad 383, vermoedelijk uit het midden van de zeventiende eeuw, bedekt het noordelijke deel van de Golf van Bengalen, de regio waarmee we dit atlasdeel afsluiten. Dit zeegebied wordt in het westen begrensd door de kust van de landstreek Orissa, die op de voorgaande kaarten van de Coromandelkust al enkele malen als 'Orixa' te zien is geweest maar hier onbenoemd is gelaten. In het noorden eindigt de Golf in de rivierdelta van Bengalen, met ten noordwesten daarvan het hoger gelegen Bihar. Zowel door het Mughalbestuur als door de VOC-organisatie werden Bengalen, Bihar en Orissa vaak als een geheel gezien. Bengalen, bestaande uit de huidige Indiase deelstaat West-Bengalen en Bangladesh (dat 'land van Bengalen' betekent) was het rijkste en belangrijkste van deze drie gebieden. Aan de oostkant van de Golf vond men in het noorden het koninkrijk Arakan, tegenwoordig een deel van Birma. Zoals in de inleiding beschreven, was het oostelijke deel van Bengalen lange tijd voorwerp van strijd tussen de Mughals en de vorsten van Arakan. Arakan zelf echter viel in de ziens-wijze van zowel de Mughals als de VOC buiten Bengalen. De Compagnie was al vroeg actief in het noordelijke deel van de Golf van Bengalen en reeds in 1610 werd er een factorij in Arakan gevestigd, de enige overigens die op deze kaart als zodanig vermeld wordt. Vanaf 1629 was er ook sprake van een factorij in Pipli ('Pipelie' op de kaart) en het nabijgelegen Balasore (Baleshwar) in Orissa, waar in 1633 ook nog een factorij in Hariharpur werd opgericht. De eerste factorij in Bengalen zelf werd de in 1635 voor de eerste maal gestichte factorij bij de plaats Hooghly (Hugli). Die laatste factorij werd in 1656 de zetel van het een jaar tevoren ingestelde VOC-directeurschap van Bengalen. Onder de vele kleinere factorijen die vanaf 1635 in de regio werden gevestigd, waren ook enkele in Bihar gelegen, ver stroomopwaarts langs de Ganges.

Bengalen is een land van rivieren, het uitstroomgebied van de Ganges uit het verre noordwesten van India en de van Tibet komende Brahmaputra. Op deze kaart zijn slechts de mondingen van die rivieren te zien, waarvan als belangrijkste de Hugli of Hooghly ('Ougelij') is ingetekend, een zijarm in de benedenloop van de Ganges. Onder de summier aangegeven rivieren rechts daarvan zou er een de gezamenlijke uitloop van de zeer grote watermassa van de Brahmaputra en de rest van de Ganges moeten voorstellen, maar het is hier onduidelijk welke. Een iets grotere inham rechtsboven geeft de Karnaphuli-rivier bij de belangrijke handelsplaats Chittagong ('Xettigam') weer. De rivier geheel rechts is de Kaladan, die de Nederlanders de rivier van Arakan noemden. De enige concrete aanwijzingen voor de datering van deze kaart biedt de vermelding van de 'Hollandse logie' in Arakan en van de wrakplaats van het compagniesschip *Neptunus* bij de kust van Orissa, dat daar op 3 oktober 1643 verging. Het handschrift lijkt echter eerder uit de eerste dan uit de tweede helft van de zeventiende eeuw te stammen, om welke reden de kaart waarschijnlijk niet lang na het verongelukken van de *Neptunus* gedateerd moet worden.

The Bay of Bengal. The map on vellum from the collection of the *Bibliothèque nationale de France* on sheet 383, presumably from the middle of the seventeenth century, covers the northern part of the Bay of Bengal, the region with which we conclude this volume of the atlas. This area of sea is bordered on the west by the coast of Orissa, the region which on the preceding maps of the Coromandel Coast has already been seen several times as *Orixa*, but is not indicated by name here. In the north the bay ends in the river delta of Bengal, with to the north-west of it the higher region of Bihar. By both the Mughal administration and the VOC organization, Bengal, Bihar and Orissa were often viewed as one whole. Bengal, consisting of the present Indian state of West Bengal and Bangladesh (which means 'land of Bengal'), was the richest and most important of these three areas. On the eastern side of the bay, in the north there was the kingdom of Arakan, at present a part of Burma. As has been described in the Introduction, for a long time the eastern part of Bengal was disputed by the Mughals and the kings of Arakan. However, in the view of both the Mughals and the VOC Arakan lay outside Bengal. From an early time the Company was active in the northern part of the Bay of Bengal, and in 1610 a factory had already been set up in Arakan, in fact the only one that is mentioned as such on this map. From 1629 there was also a reference to factories in Pipli (*Pipelie* on the map) and in nearby Balasore (Baleshwar) in Orissa, where in 1633 yet another factory was established in Hariharpur. The first factory in Bengal itself was the one set up for the first time at the town of Hooghly (Hugli) in 1635. In 1656 this became the seat of the VOC directorship of Bengal instituted a year previously. Among the many smaller factories that were founded in the region from 1635, some were also located in Bihar, far upstream along the Ganges.

Bengal is a land of rivers, the outflow area of the Ganges from the far north-west of India, and the Brahmaputra coming down from Tibet. On this map only the mouths of the rivers can be seen, of which the most important is the Hugli or Hooghly (*Ougelij*), a side-arm in the lower course of the Ganges. Among the sketchily drawn rivers to the right of it, one should depict the common outflow of the very large mass of water from the Brahmaputra and the rest of the Ganges, but it is unclear here which is which. A somewhat larger inlet at the upper right shows the Karnaphuli River at the important trading port of Chittagong (*Xettigam*). The river at the far right is the Kaladan, which the Dutch called the river of Arakan. The only real pointers to the dating of this map are found in the mention of the 'Dutch lodge' in Arakan, and of the site of the wreck of the Company ship *Neptunus* on the coast of Orissa, which went down on 3 October 1643. However, the handwriting is more likely to derive from the first than from the second half of the seventeenth century, so that the map would have to be dated not long after the loss of the *Neptunus*.